

1. számú melléklet

**A Városlódi Német
Nemzetiségi
Nyelvoktató Általános
Iskola
nevelési terve**

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Iskoláink története
2. Az iskolát meghatározó külső-belső tényezők
 - 2.1. Felsorolása
 - 2.2. A tanulók
 - 2.3. A szülők
 - 2.4. A pedagógusok
 - 2.5. A fenntartó
 - 2.6. Az iskolák felszereltsége, külső és belső kapcsolatai
3. Milyenek legyenek iskoláink? Az iskola céljai
4. Feladatok a célok megvalósítása érdekében
 - 4.1. Feladataink felsorolása
5. Iskolaszervezet
6. Környezetnevelési program
 - 6.1. A program törvényi alapjai
 - 6.2. Általános alapelvek, célok a környezeti nevelésben
 - 6.3. Értékek és megjelenésük
 - 6.4. Feladataink a hagyományápolás terén
 - 6.5. Feladataink az életkori sajátosságok figyelembe vételével
 - 6.6. Feladataink az életmódneveléssel kapcsolatban
 - 6.7. Feladataink az iskolai tanórákon a különböző tantárgyakhoz kötődően és a tantárgyközi kapcsolatokban
 - 6.8. Feladataink a tanórán kívüli nevelés terén
 - 6.9. Együttműködés más nevelési testületekkel, szervezetekkel
 - 6.10. A környezeti nevelés helyi eszközrendszere
 - 6.11. Ökoiskolai program

„Az iskola dolga, hogy megtanítsa nekünk, hogyan kell tanulni,
hogyan felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítsa
bennünket a jól végzett munka örömeire és az alkotás izgalmaira,
hogyan megtanítsa szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen
megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.” (Szent – Györgyi Albert)

BEVEZETÉS

1. Iskoláink története

a.) Városlődön az iskolai oktatás kezdetei az 1730-as évekig nyúlnak vissza. A települést újjáépítő németek az anyaegyház megszervezése mellett fontosnak tartották az iskolai oktatás bevezetését is. A tanítás nyelve német volt. 1824-ben kötelezte magát arra a község, hogy egy németül és magyarul egyaránt jól beszélő segédtanítót alkalmaz. Ettől kezdve a gyermekek magyart (szinte idegen nyelvként) is tanultak. A német nyelvnél az okozhatott problémát, hogy a beszélt helyi nyelv nem egyezett a hivatalos német nyelv írott alakjával illetve helyesírásával.

A második világháborút megelőző években német és magyar tagozatos osztályokba jártak a tanulók. A német tagozaton a tantárgyak egy részét németül, a többit magyarul tanították, a magyar tagozaton német írást és olvasást is tanítottak.

Az iskola fenntartója az 1920-as évekig a veszprémi püspök, utána a község volt.

Az 1941/42-es tanévben vezették be Városlődön a 7. és 8. osztályt (országosan csak 1945-ben), ezzel a nyolc osztályos általános iskola váltotta fel a korábbi elemi iskolát, amely 6 rendes és 3 ismétlőiskolás osztályból állt.

Az államosításig (1947) az iskola igazgatója a falu plébánosa, felettese a kerületi tanfelügyelő volt. Ezt követően két évig ajkai igazgatás alá tartozott a városlődi iskola.

Az 1949/50-es tanévtől az iskola önállóvá vált az egyháztól, igazgatója Tóvári Lajos, helyettese Koppányi István lett. Ők az iskola és a falu meghatározó egyéniségei voltak.

1949-ben 2217.sz. Hunyadi Mátyás néven úttörőcsapat alakult, mely 1989-ig működött.

1957-ben újra megkezdődhetett az iskolában a német nyelv oktatása.

1963-ban indult a csehbányai iskola bekörzetesítésének programja, ami azt jelentette, hogy a csehbányai tanulók is Városlődre kezdtek iskolába járni.

1972-77 között kiegészítő iskolai csoportban tanultak a gyenge képességű gyerekek.

1983-ban három fővel megalakult az iskolai gazdasági iroda, amely előbb az iskola, napköziotthon, óvoda, művelődési ház, községi könyvtár, később a tájház gazdasági ügyeit is intézte.

1996-ban Általános Művelődési Központtá szerveződik az intézmény, amelynek intézményegységei az iskola, óvoda és a falumúzeum. Az első kettő fenntartói Városlőd és Csehbánya községek, az utóbbié egyedül Városlőd. A gazdasági iroda az ÁMK intézményegységeinek gazdasági ügyeit intézte ettől fogva. Megépült az iskola új szárnya és a tornaterem. A városlődi iskola felvette a „német nemzetiségi” címet.

2000 őszén az ÁMK-hoz csatolták negyedik intézményegységként a községi könyvtárat.

2005-ben sikerült az iskola vizesblokkját teljesen felújítani.

2006-ban az ÁMK tovább bővült, csatlakoztak hozzá a kislődi, valamint a bakonyjákói iskolák és óvodák.

2007 óta a bakonyjákói felső tagozatosok iskolabusszal Városlődre járnak be.

2008-ban az épület homlokzati nyílászáróit cserélték, korszerűsítették a fűtéstechnikát.

2009-ben megújult az iskola bejárata. 2010-ben átadásra került az iskola udvarán a sportpálya.

2011-ben iskolamúzeumot avattak. Újra beindulhatott a napköziotthonos ellátás. A bakonyjákói alsó tagozatosok is bejárnak Városlődre.

2012-ben a törvényi változások hatására az ÁMK felbomlott, a városlődi iskola a kislődi iskolai tagintézménnyel együtt Német Nemzetiségi Általános Iskola néven működik tovább.

2013. január 1-jével a fenntartó és működtető egyaránt a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, az iskola neve pedig: Városlődi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola.

b.) Kislődön az oktatás 300 éves múltja tekint vissza (1700-as évek).

A település lakossága 1889-ben új iskolát épített, amely két tanteremből állt.

1929-ben ráépítéssel hat tantermes elemi iskolává bővült.

1993-ban újabb két tanterem épült a „rég”i épület mellé.

1996-tól további átalakítások eredményeképpen mind a 8 osztály egy épületben került elhelyezésre.

Az alacsony osztálylétszám lehetővé teszi a családi hangulat, barátságos légkör kialakítását, megteremt a differenciált képességfejlesztés és felzárkóztatás lehetőségét.

Iskolánkban 1987 óta folyik a német nyelv oktatása, felemelt óraszámban.

1993-ban nemzetiségi német nyelv oktatása indult el. Iskolánk fenntartója 2006-ig Kislőd Község Önkormányzata, 2006-tól a városlődi székhelyű Német Nemzetiségi Nevelési, Oktatási és Kulturális Intézményfenntartó Társulás.

2008-ban megújult az iskola tetőszerkezete.

2012-től Német Nemzetiségi Általános Iskola Róthy Mihály Tagintézmény néven működik.

2013-tól a fenntartó és működtető: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, az iskola neve pedig Városlődi Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola Kislődi Róthy Mihály Tagintézmény

2. Az iskolát meghatározó külső-belső tényezők

2.1. Felsorolása:

A tanulók:

- a) társadalmi (szociális) helyzete,
- b) tapasztalatai,
- c) érdeklődése,
- d) fejlődési üteme,
- e) pályairányultsága,
- f) továbbtanulási lehetőségek.

A szülők:

- a) igényei,
- b) elvárásai,
- c) részvételi készsége az iskola életében.

A pedagógusok:

- a) preferált értékei,
- b) végzettsége,
- c) szakterülete,
- d) felkészültsége,
- e) érdeklődése.

A fenntartó:

- a) elvárásai,
- b) pénzügyi helyzete.

Az iskola:

- a) története,
- b) tárgyi feltételei,
- c) hagyományai,
- d) pénzügyi helyzete,
- e) belső viszonyai, külső kapcsolatai.

2.2. A tanulók

a.) Tanulócsoporthoz száma:

Alsó tagozat: 8 osztály

Felső tagozat: 8 osztály

Napközi: 4 csoport (igény szerint több vagy kevesebb)

Összesen: 19 tanulócsoport

b.) Társadalmi, szociális helyzet

Annak ellenére, hogy községeink lakóinak száma csökkent az elmúlt évtizedekben, viszonylag sok új ház épült, bizonyítva ezzel a település életképességét.

A fiatal házaspárok közül, akik csak tudták, igyekezett minél előbb új lakást építeni magának, leendő családjának. Ennek köszönhetően tanulóink zöme jó lakáskörülmények között él.

Az otthoni nyugodt tanulás, ismeretszerzés egyik feltétele lehet a külön szoba, illetve saját tanulóhely. Tanulóink ötöde, sajnos, szegényes körülmények között él, a lakás közös helyiségében tanul, készíti házi feladatát.

A családok jelenlegi anyagi helyzete nincs szinkronban a lakáskörülményekkel: a családoknak kis része érzi úgy, hogy jó az anyagi helyzete. Ezt mutatja a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók évről évre növekvő száma is.

c.) A tanulók tapasztalatai

Gyermekeink a technika gyors fejlődésének köszönhetően sokkal több információhoz jutnak, mint annak idején szüleik. Ez önmagában nem lenne negatív jelenség, de sajnos nem párosul ésszerű válogatással, az információk értékelésével. Nyugodtan állíthatjuk, hogy az irányítás és ellenőrzés nélkül a gyermekekre zúduló információk nem kis része egyáltalán nem segíti a személyiség harmonikus fejlődését, sőt egyenesen károsan hat rá.

Ugyanakkor hiányában vannak tanulóink olyan tapasztalatoknak és ismereteknek, amelyeket szüleik, nagyszüleik a mindennapi tevékenységek közös végzése során külön tanítás nélkül elsajátítottak. Néha egyenesen megdöbbentő, hogy falusi gyermekek mennyire nem ismerik szűkebb környezetük növény- és állatvilágát, a még nem is olyan régen használt ház körüli szerzők és eszközök nevét, a falusi élettel kapcsolatos egyszerű fogalmakat.

Gondolkodásuk sokszor annyira elszakad a gyakorlattól, hogy a legnyilvánvalóbb összefüggéseket is csak kellő irányítással veszik észre. A szülők rohanó életvitele, és a nagyszülők hiánya miatt keveset tudnak a régmúlt időkről odavesznek gyökereik.

d.) Tanulóink érdeklődése életkoruk növekedésével jelentősen megváltozik.

Míg az alsó tagozatban a gyermekek nagyobb részénél az érdeklődés tartománya és intenzitása szinte határtalan, a felső tagozatban bizonyos beszűkülés tapasztalható. Ez feltehetően a megváltozott, kötelezően elsajátítandó elméleti tananyag következménye. Másrészt rangosabb helyet kapnak az érdeklődési körben a divatos zenei irányzatok és együttesek, a külső megjelenés, a számítógépes játékok, a másik nemmel való kapcsolat, bizonyos filmek és színészek, divat, erkölcsiség eltolódása, stb.

Valószínűsíthetően ez az oka annak, hogy romlanak ebben az időszakban a több elméleti anyag elsajátítását igénylő tárgyak átlagai, bár a felmérések szerint éppen ezeket tartják a későbbi boldogulásuk szempontjából a legfontosabbnak.

e.) Iskolásaink fejlődési üteme átlagosnak mondható. Ez azt jelenti, hogy tanulóink döntő része végzi el 8 év alatt az általános iskolát, néhányan 16-17 éves korukig, és gyakorlatilag el-

enyésző azok száma, akik a nappali oktatás keretében nem tudnak eleget tenni a tankötelezettségi előírásoknak, illetve valamely szakiskola szakképzést előkészítő osztályába megy.

Részen azokat állítja nehéz próba elé az iskolai oktatás, akik hat éves korukig nem válnak iskolaéretté, illetve nagyon gyenge képességek birtokában kezdik el az első osztályt. Ők az alsó tagozatban rengeteg nevelői segítséggel, korrepetálással még úgy ahogy boldogulnak, de mivel gyakorlatilag az önálló tanulás és ismeretszerzés képességének minimális szintjét sem érik el a negyedik osztály végére, a felső tagozatban már nem képesek társaikkal együtt haladni. Ezek a gyermekek szinte kivétel nélkül a hátrányos, néha veszélyeztetett otthoni környezet áldozatai, ismeretszerzési képességük nagyon gyenge.

Az általános iskolát 8 év alatt elvégzőknél azt tapasztaljuk, hogy fejlődési ütemük 14-18 éves korukban felgyorsul, felelősségtudatuk megnő, komolyabban veszik a tanulást, mint tették azt korábban.

f.) Pályaorientáció

A továbbtanulásra jelentkezők felvételi aránya az utóbbi tanévekben 100 %-os volt. Tanulóink néhány ritka kivételtől eltekintve a szomszédos városokban (Veszprém, Pápa, Ajka) lévő, megyei beiskolázású közép fokú tanintézeteket választják.

A választásban meghatározó a szülők véleménye, illetve a legjobb barátnő vagy barát döntése. Általában 5-8 évenként figyelhető meg változás az ún. „divatos szakmák” körében, amelyek a végzősök előtt nagy népszerűségnek örvendenek (Pl. a fiúknál az informatikai oktatás a leggyakrabban választott.).

Évek óta visszajelzést kérünk és kapunk arról, hogy volt nyolcadikosaink milyen teljesítményt nyújtanak a közép fokú tanintézetekben a nálunk is tanult tantárgyakból. Ezek a visszajelzések megerősítik azt, hogy az általános iskolában gyengébb teljesítményt nyújtók a szakiskolákban is nehezen haladnak az elméleti tárgyakból, az itt jól tanulók pedig általában a középiskolában is jó teljesítménnyel rukkolnak elő.

2.3. A szülők

Az otthoni hatékony készülésnek, tanulásnak természetesen csak egyik feltétele a külön szoba vagy tanulóhely. Kell hozzá az önálló ismeretszerzés képessége, illetve szükség esetén megfelelő segítség nyújtása. Tapasztalataink szerint mindkét területen akadnak hiányosságok.

Tanulóink inkább alsó tagozatos korukban, főként az első-második osztályokban állnak az otthoni tanulás terén fokozottabb szülői ellenőrzés alatt, több segítséget is ebben az időszakban kapnak.

Ugyanakkor a felső tagozatban is szükséges a folyamatos szülői kontroll, annak ellenére, hogy ott egyre inkább önálló tanulásnak kellene dominálnia a következő okok miatt:

- A szülő inkább a kisebb, alsó tagozatos gyermek segítésére fordít időt.
- Szülő gyermekével töltött ideje csökken, csak elvárás van.
- Tanulóink többsége az édesanyjától kér segítséget, ha elakad a tanulásban. A segítségadás kevésbé lehet sikeres, hiszen az anyák kb. harmada csak nyolc osztályt, vagy annál kevesebbet végzett, érettségivel illetve felsőfokú végzettséggel kb. negyedrészüket rendelkezik.

Ez a tény azért fontos, mert az elmúlt években elég sok középiskolai tananyag bekerült az általános iskolai felső tagozatos követelmények közé. A fentiekből következik, hogy a következő években nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk az önálló ismeretszerzés képességének kialakítására, illetve ezzel párhuzamosan a tanári segítséget igénylő tanulók részére tanulószobai ellátást kell biztosítani.

A szülői értekezletek látogatottsága 60-70%-os arányú. Ez inkább a passzív érdeklődés szintjét jelzi, ezért a szülők és az iskola kapcsolatát egyre tartalmasabbá kell tennünk ahhoz, hogy a szülők és a pedagógusok közelebb kerülhessenek egymáshoz.

Városlődön a családok egy része partnert lát az iskolában a nevelési feladatok elvégzéséhez, rendszeresen érdeklődik a gyermek fejlődéséről, megbeszéli az esetleges problémákat az osztályfőnökkel vagy szaktanárral, részt vesz az iskola rendezvényein, segíti munkánkat. Mások olyan állami és önkormányzati pénzen fenntartott intézménynek tekintik az iskolát, amelynek kötelessége kielégíteni az általa jogosnak tartott igényeket, időnként a szakmai munkába is megpróbálnak beleszólni, de az iskolának segítséget nem hajlandók nyújtani.

Kislődön a szülők többsége együttműködő, képességeikhez mérten segítik a pedagógiai munkát.

Egészen biztos, hogy pozitívabb hozzáállás, gyakoribb érdeklődés, a pedagógusok tanácsainak megfogadása és alkalmazása jobb eredményeket hozhat.

Fontos, hogy a szülők megértsék és elfogadják, hogy közös célunk, hogy a gyermekeik:

- végezzék el az általános iskolát a lehető leghatékonyabb körülmények között,
- személyiségük pozitív irányba fejlődjön,
- sajátítsanak el egy bizonyos szintű munkafegyelmet,
- legyenek képesek környezetükhöz, nagyobb közösségükhöz alkalmazkodni.

2.4. A pedagógusok

A nevelőtestület munkavégzése egyenletes, a munkahelyi légkör jónak mondható. Negatív

Az iskolák tantestületi létszáma a 2012/2013-as tanévben 23 fő, akik közül többen „áttanítók”.

2013/2014-es tanévben a létszám 26 fő, és jelenleg is sok a részmunkaidős vagy áttanító tanár. A szakos ellátottság teljes mértékben biztosított. Iskolánk pedagógusai fogékonyak az új iránt, képesek minőségi munkát végezni. Továbbképzéseken történő aktív részvétellel, önképzéssel gyarapítják ismereteiket, lépést tartanak az oktatás fejlődésével.

Évek, sőt évtizedek óta hatékony munkát végez a városlődi alsó tagozatos munkaközösség. A kilencvenes években az egyre gyakrabban felmerülő problémák és feladatok csoportokban történő megoldására itt életre hívtuk a felsős munkaközösséget is. A feladatok megbeszélésével és koordinálásával, bemutató órák szervezésével, hospitálásokkal, az elvégzett tevékenység rendszeres értékelésével segítik elő a nevelőtestület hatékonyabb működését. Fontosnak tartjuk a németes munkaközösség megszervezését is, hiszen iskolánkban felmenő rendszerben 2013 szeptember 1-jétől 5+1 órában tanulják a gyerekek a német nyelvet.

2.5. A fenntartó

2013. január 1-jétől fenntartónk a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. A fenntartó elvárja, hogy alaptevékenységünk ellátása során segítsük elő a gyermekek személyiségének fejlődését, képességeik kibontakoztatását; felelős, a társadalom, a gazdaság és a kultúra fejlesztésében a közösség tagjaiként részt vállaló állampolgárokká nevelését. Készítsük fel tanulóinkat arra, hogy természeti és társadalmi környezetüket a haladó nemzeti hagyományokon és az egyetemes kultúra értékein nevelődve megismerjék és védjék, a közérdeknek megfelelően formálják. Segítsük a gyermekek helyes erkölcsi magatartásának kialakulását, tanítsuk meg őket a jogaikkal való élésre, kötelességeik teljesítésére mind a magán-, mind a közéletben. Biztosítsuk a nemzetiséghez tartozó gyermekek számára, hogy magyar és német nyelven részesülhessenek a nemzetiségi iskolai nevelésben és oktatásban, ismerjék meg a nemzetiségi kultúrát, hagyományokat és ezekből a gyökerekből erősödjön identitásuk. Helyet és lehetőséget biztosítunk a hitoktatás (katolikus, református) megfelelő megtartásához. Művészeti és zenei magán-, illetve alapiskolákkal közösen biztosítunk tanulóink számára a teljesebb művészeti és hangszeres oktatást. Helyet biztosítunk külső intézmények, vállalkozók szakköreinek (művészeti képzések, angol nyelv, sakk, foltvarrás, karate, aerobik, stb.) Részben az alaptevékenységbe építve, részben azon kívül fordítunk gondot a valamilyen oknál fogva hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására, valamint a tehetséges tanulók képességeinek maximális kibontakoztatására. Készítsük fel tanulóinkat arra, hogy a nálunk szerzett alapokra építkezve sikeresen folytathassák tanulmányaikat valamilyen középfokú tanintézetben.

Eddig a fenntartó, Városlődi Önkormányzat minden tőle telhetőt megtett településeik örökölt infrastrukturális (szennyvízcsatorna, útjavítás) hátrányainak leküzdésére. Bízató azonban számunkra,

hogy mivel változott a fenntartó, az oktatásügyet továbbra is kiemelt feladatként kezeli a falu vezetése, és minden lehetséges támogatást biztosít számunkra.

A 2013-as évtől a fenntartóként előlépet Klebelsberg Intézményfenntartó központ biztosítja reményeink szerint az iskola optimális működéséhez szükséges szakmai és anyagi segítséget.

2.6. Az iskolák felszereltsége, külső és belső kapcsolatai

a.) Iskoláink tárgyi feltételei (lásd: Bevezetés 6. pont)

b.) Iskoláinkban gazdag hagyománykör alakult ki, viszonylag hosszú történetük során, ezek egy része azonban az életmód megváltozásával módosult, egyesek kivesztek, viszont újabbak is keletkeztek. A jelenleg is élő hagyományokat két nagy csoportba oszthatjuk:

- a tanórai foglalkozásokkal közvetlenül kapcsolatban álló, illetve
- a tanórán kívüliek.

Szorosan a tanórákhoz kapcsolódik és összefügg a hagyományokkal a tanítás nyelve. Mint az iskolatörténeti leírásokból kiderült, hosszú ideig német nyelven beszéltek és tanultak a diákok. Később megjelent a kétnyelvű oktatás, ezt követte a magyar nyelvű, de mellette a német nyelvet is tanulták. Ez utóbbi forma a II. világháború utáni éveket kivéve a mai napig folyamatosnak tekinthető. Jelenleg valamennyi évfolyamon, a közoktatási törvény és az érvényben lévő óraterv által biztosított heti óraszámban történik a nemzetiségi német nyelv oktatása.

Meghatározó eleme pedagógiánknak az iskolánkat megalapító ősök nyelvi, történeti, kulturális és néprajzi hagyatékának ápolása, megismertetése, elsajátíttatása és megbecsültetése tanulóinkkal, az azonosságtudat kialakítása és erősítése. Ezzel párhuzamosan valamennyi nép kultúrájának, történetének, hagyományainak és egyéb értékeinek megbecsülésére nevelünk.

Hagyományok alapján alakultak ki az iskolai élet bizonyos szabályai, amelyek részben az érvényben lévő házirendbe is beépültek (a hetesi és ügyeletesi rendszer, a tanítási órák és az óráközi szünetek rendje, a köszönés formái, stb.).

Szerves részét képezik intézményünk életének az iskolai ünnepélyek, amelyek közül néhány a *nemzeti ünnepek*hez kapcsolódik (október 23., március 15.), valamelyik pedig országos megemlékezés (október 6., június 4.).

Állandóak és hagyományosnak mondhatóak a *Mikuláshoz*, *karácsonyhoz* kapcsolódó, az *anyák napi* ünnepélyek, valamint a nyolcadikosok ünnepélyes búcsúztatása, a *ballagás*.

Ezeket kiegészítő rendezvényeink a *farsangi karneválok*, a *sportnapok*, a *madarak és fák napja*, a *gyermeknap*, a városlődi *nemzetiségi Ki mit tud*, Kulturwettbewerb, a kislődi *József Attila szavalóverseny*, a kislődi *Róthy-napok*, *Mesemondó vetélkedő*, a kislődi *Ufbleib*, *Bakonyalja Kupa* és a vá-

roslódi *Gála*, a Diákönkormányzat által megszervezésre kerülő *játszóházak*, *suli-bulik* és a *pedagógusnap*. Minden évben megemlékezünk a városlódi Hősi Emlékműnél az 1945. március 23-án Városlódot ért szőnyegbombázás áldozatairól. Az iskola nyaranta *tábort* szervez. Diákjainknak rendszeresen szervezünk *színházlátogatásokat*, mind alsó mind felső tagozatban.

Nyílt tanítási napot tartunk évente egy alkalommal a szülők számára, illetve az óvoda nagycsoportos gyermekei látogatást tesznek iskolánkban, ismerkedve az elsősök munkájával.

Hagyományosnak tekinthető az *iskolai szakkörök* működtetése, bár ezek jellegében időnként van változás a tanulók és a szülők év eleji igényeinek figyelembevételével.

A pápai Allegro művészeti iskola kihelyezett tagozatának keretében zongora, gitár, furulya és klarinét *hangszeres oktatásban* részesülhetnek tanulóink.

A magyarpolányi Művészeti Alapiskola több *művészeti csoportot* is működtet intézményünkben.

1995 óta jelenik meg rendszeresen Városlődön a *Városlódi Iskolai Magazin (VIM)*. Emellett az iskolával kapcsolatos információk megjelennek a www.varoslod.hu honlapon. A kislódi iskola 2010 óta a rothykislod.lapunk.hu honlapon tájékoztatja az érdeklődőket az iskolában zajló eseményekről. Városlódi tanulóink közül kerülnek ki 1991 óta azok, akik a múlt századba visszanyúló és december 24-éhez kötődő *Christkindl-járást* felelevenítik, és a falu lakóházait végigjárják. A Christkindl-járást Kislődön 1985 óta szintén hagyományosan zajlik, az iskola tanulóinak részvételével.

c.) Iskoláink pénzügyi helyzete: Az intézmény részben önálló gazdasági szervezet. Gazdálkodási jogkörét a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ látja el. A fejlesztésekre továbbra is folyamatosan pályázatokat nyújtunk be különböző témákban, illetve támogatókat keresünk.

d.) A megfelelő belső viszonyok napi munkánk eredményességét jelentősen befolyásolják. A diák-tanár, a tanár-tanár, valamint a technikai dolgozók és az előbbieket viszonya alapvetően meghatározza az intézményi alaphangulatot. Ezért fontosnak tartjuk, hogy diákjaink érezzék a nevelők segítő szándékát, hogy mindig bizalommal fordulhassanak hozzájuk. Célunk megértetni tanítványainkkal, hogy a közösen megalkotott és elfogadott szabályok nem ellenük, hanem értük vannak, betartásuk az eredményes munka feltétele.

Az oktató-nevelő munka több évig tartó folyamat, melynek eredményességéről a félévi és az év végi osztályzatok, valamint az őket megjelenítő statisztikák tükrében nyerhetünk egy adott időszakról megközelítően reális képet.

1995 óta a városlódi iskola megválasztja minden tanév végén a nyolcadikosok közül „Az év tanuló-ját”, ami a legmagasabb elismerésnek minősül. Ugyanitt 2000 óta a német *nemzetiségi kultúra ápolásáért* legtöbbet tevő nyolcadikos tanuló is külön elismerésben részesül.

Az iskolák folyamatosan törekednek arra, hogy a mulasztások és a bukások számát visszaszorítsák, ezt szolgálják egyrészt a jó tanár-szülő kapcsolatok, valamint a felzárkóztató órák.

Az iskolai demokrácia működésének egyik pillére a *diákönkormányzat*. Tevékenysége segíti a közös célok megvalósítását, de egyúttal az érdekképviselő és a közéleti szereplés megtanulásának és gyakorlásának is tág teret biztosít.

e.) A külső kapcsolatok ápolása állandó és elengedhetetlen feladatunk.

Együttműködünk helyben az intézmény munkájához kapcsolódó szervezetekkel.

Ezek a következők: az önkormányzatok, a körjegyzőségek, az óvodák, német nemzetiségi önkormányzatok, a Szülői Szervezetek, a városlódi Iglauer Park, a kislódi Sobri Jóska Kalandpark, művelődési- és faluházak, a helyi egészségügy (iskolaorvosok, fogorvosok, védőnők) iskolarendőr, a helyi vállalkozók és kulturális csoportok.

Településen kívüli kapcsolatot tartunk a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tankerületi igazgatóságával, a Közép-dunántúli Regionális Pedagógiai Intézettel, az Oktatási Hivatallal, a Kormányhivatallal, a zenei és művészeti oktatást nálunk végző intézményekkel, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának regionális képviselőjével, a Veszprém Megyei Német Iskolaegyesülettel, a környező települések oktatási intézményeivel, a nevelési tanácsadóval, a gyerekjóléti szolgálattal, a Landesrattal és nem utolsósorban Városlőd német partnerközségével, Wiesthallal. E kapcsolatok különböző jellegűek ugyan, de valamennyit az oktatás feltételeinek és színvonalának javítása érdekében, szakmai segítséghez jutás, és az oktatási módszerek fejlesztése céljából ápolja az intézmény.

A '90-es években mindhárom településen alapítvány létesült („Együtt gyermekeinkért” Alapítvány) amelyeknek alapfeladata az óvodások és iskolások anyagi segítése különböző források felkutatásával. Hagyományosan jó a kapcsolatunk a katolikus egyházal. Jelenleg minden iskolánkban folyik, minden évfolyamra kiterjedő hitoktatás, délutáni órákban.

3. Milyenek legyenek iskoláink?

Az iskola céljai

Az élet bármely területén végzett tevékenység eredményessége nagymértékben függ attól, hogy biztosítottak-e a hozzá szükséges feltételek, elsősorban azok, amelyek jó, *alkotó légkört* teremtenek. Ezért fontosnak tarjuk, hogy iskolánkban érezzék jól magukat a gyermekek és a pedagógusok is, és közös munkával a lehető legteljesebb mértékben valósítsák meg oktatási-nevelési célkitűzéseinket.

Elsődleges szempontunk *a tanulók személyiségének folyamatos és állandó fejlesztése*, amit a szülők hatékony közreműködésével kívánunk megvalósítani.

Iskolánk öt célcsoport megvalósítását tartja szem előtt az Általános Művelődési Központ pedagógiai hitvallásának, alapértékeinek megfelelően:

1. Biológiai lét értékeinek tiszteletben tartása: az élet tisztelete, az egészség értéke.
2. Megfelelő énkép kialakítása önismeret és önművelődés által.
3. Társas kapcsolatokban jelentkező értékek átadása: tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia.
4. A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek megfelelő kialakítása: folyamatos tanulás, problémaérzékenység, kreativitás, szellemi igényesség.
5. A társadalom és világkép értékeinek megismertetése: hazaszeretet, egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, nemzetiségi kultúránk értékeinek és hagyományainak megbecsülése.

Szeretnénk, ha iskolánk a következő években az eddiginél is gyermekközpontúbb lenne, ahol minden pedagógiai, nevelési, gazdasági, fizikai és adminisztratív tevékenység a gyermekek érdekében és hasznára történik.

El kívánjuk érni, hogy az óvodai majd iskolai nevelési-oktatási folyamat végén olyan tanulók kerüljenek ki iskolánkból, akik *kellő önállósággal rendelkeznek* mind az ismeretszerzés, mind az élet egyéb területein, akik kellő alapossággal elsajátították a legfontosabb készségeket és képességeket. Csak mindezek birtokában válnak majd alkalmassá az önálló tanulásra, a logikus gondolkodásra, az önnevelésre, a továbbtanulásra.

Tanítványaink tiszteljék a fáradságos munkával elért eredményeket, elődeik értékes szellemi hagyatékát.

Ismerjék meg az anyaország történetét, földrajzát és kultúráját. E feladatok megvalósításában a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelvében megfogalmazottak az irányadók.

E célok megvalósítása érdekében az általános műveltséget megalapozó oktatást és nevelést folytatunk.

4. Feladataink a célok teljesítése érdekében

4.1. Feladataink felsorolása

Kitűzött céljaink elérése, a megfogalmazott értékrend megvalósítása érdekében feladatunk, hogy a tanítási-tanulási folyamat intenzív kihasználásával szilárd műveltség birtokába juttassuk tanulóinkat. Ehhez kiindulási pontnak tekintjük a helyi tantervben és a nevelési tervünkben meghatározottakat.

Kiemelt feladatunknak érezzük a felsorolt alapértékek tudatosítása közben az alapvető erkölcsi, etikai értékek közvetítését, a tanulók kötelességeiket és jogait ismerő ifjúvá nevelését, valamint azt, hogy tanulóinkat képessé tegyük a felelősségteljes gondolkodásra, logikus érvelésre.

4.1.1. Általános feladatok

a.) A tanulók alapvető képességeit, készségeit (szóbeli és írásbeli kifejezőképesség, értő olvasás, alapvető számolási készség, helyesírás, a logikus gondolkodás képessége, stb.) a tanórák hatékonyságának növelésével kívánjuk minél magasabb szintre fejleszteni. Az ehhez szükséges módszer- és eszközkészletet (gyakorló és tudásmérő feladatlapok, segédanyagok) folyamatosan fejlesztjük és gyarapítjuk.

b.) Az elsajátítandó ismeretek több irányú megközelítésével, megfelelő mennyiségű ismétléssel és gyakorlással, az elméletnek a lehető legszélesebb körű gyakorlati alkalmazásával kívánjuk tanulóinkat szilárd, biztos ismeretek birtokába juttatni.

c.) A gyermekek teljes személyiségre ható fejlesztése érdekében felkutatjuk, alkalmazzuk, és folyamatosan finomítjuk azokat a módszereket, amelyek alkalmasak a szellemi fogékonyság, az érzelmi gazdagság, az erkölcsösség, az akaraterő és fegyelmezettség, a konfliktus-megoldás, a kudarc leküzdésének, a megújulás és az alkalmazkodás képességeinek kialakítására és fejlesztésére.

d.) Minden tanórai munkánk részévé tesszük az önálló tanulás, a fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés, önértékelés képességének növelését.

e.) Rendszeresen figyelemmel kísérjük tanulóink magatartásának, viselkedésének változásait. Segítjük a társas emberi léthez, az együttéléshez nélkülözhetetlen szokások, magatartásmódok és tulajdonságok (mint a felebaráti szeretet, a tolerancia, a megértés és segítőkészség, a közösséghez tartozás érzése, a szűkebb és tágabb haza szeretete, a felelősségérzet, az illendő viselkedés, stb.) kialakítását és fejlődését.

f.) Az első osztályba kerülő gyermekeknél az első hetekben, hónapokban fokozottan figyelünk az eltérő személyiségjegyekre, a különböző haladási ütemre, a készségek és képességek differenciált fejleszthetőségére.

g.) Ezt követően az elemi oktatási szintnél alapvető célul tűzzük ki az alapismeretek, alapkészségek és -képességek megbízható kiművelését, a tanulás módszertanának és technikájának elsajátíttatását és önálló alkalmazását.

h.) A középső pedagógiai szakasz követelményeinek teljesítésénél legfontosabb szempontnak tekintjük az alapkészségek és -képességek, az alpműveltség elsajátítását.

i.) Iskolánk valamennyi évfolyamában kiemelt feladatnak tekintjük a községeink újraépítő (18. századi) német ősei anyanyelvének, történetének, kultúrájának, hagyományainak megismertetését.

j.) Segítjük a gyermekek felkészülését a továbbtanulásra, pályaválasztásra. El kívánjuk érni, hogy az iskolánkból kilépő tanulók szilárd alapkészségekkel és képességekkel rendelkezzenek valamennyi műveltségi területen. Legyenek birtokában a korszerű természet- és társadalomtudományi, esztétikai és technikai műveltség alapjainak.

k.) Legyen önmagukról és a világról reális képük, tudjanak rövidebb távra tervezni, reális mérlegelés után jól dönteni. Jellemezze őket a tanulni vágyás és a tanulni tudás.

4.1.2. Részfeladataink a nevelés-oktatás egyes területein

a.) A német (nemzetiségi) nyelv oktatásában az eddiginél hangsúlyosabbá válik a nemzetiségi kultúra, a népismeret és néptörténet megismertetése a tanulókkal. A megnövekedett feladatok szükségessé tették egy nyelvi munkaközösség megalakítását, melynek feladata az egyes részterületek koordinálása, a meglévő oktatási anyagok és segédanyagok újszerű csoportosítása, és a készlet folyamatos bővítése, minél több helyi sajátosság megismertetése.

b.) A kerettantervek bevezetésével változik az alsós és a felsős munkaközösség-vezető munkája. Ők hangolják össze a hagyományos tennivalók, valamint a közösségüket érintő új feladatok végzését.

c.) Az előző két pontban felsoroltakon kívül valamennyi munkaközösség-vezető tanévenként megtervezi az éves feladatokat, különös tekintettel a továbbképzésekre, az év végi felmérésekre, a tanulmányi versenyekre és a munkaközösség szakmai munkájának kibontakoztatására, óralátogatásokra, tapasztalatcserére.

d.) A magatartás- és környezetkultúra fejlesztése érdekében a tanórák és óráközi szünetek figyelmének, az iskola tisztaságának fokozása, valamint az iskolán kívüli magatartás következetes számonkérése egyik fontos feladatunk.

e.) A Diákönkormányzat a szabadidő hasznos eltöltését, a helyi hagyományok ápolását, a gyermekek öntevékenységének fokozását szolgáló programok tervezésében és lebonyolításában vállalt eddig részt. Segítjük a szervezet önkormányzati, képviseleti jellegének erősítését.

f.) A szabadidő hasznos eltöltésében komoly feladata van a Diáksportkörnek is, amely ezzel együtt az egészséges életmódra nevelés fontos feladatát is ellátja.

g.) Meg kívánjuk őrizni iskolai ünnepélyeink, rendezvényeink eddigi magas színvonalát. A felősi rendszer eddig is jól bevált, annak megtartása (az önkéntesség elvét is érvényesítve a választásban) indokolt. Ezután is szem előtt tartandó a hagyományok ápolása, új hagyományok teremtése. Egyes ünnepélyeknél az érzelmi oldal tovább erősítendő.

h.) Az eddiginél jobban be kell épülnie az oktatás-nevelés folyamatába a hon- és népismereti tevékenységnek. Rendszerezni kell a rendelkezésre álló anyagot, meghatározva, hogy melyik évfolyamon, melyik műveltségi területnél mit célszerű felhasználni.

Állandó feladat a hon- és népismereti anyag folyamatos bővítése.

i.) Az olvasás megkedveltetését számítógép-centrikus világunkban is fontos feladatnak tekintjük. A könyvtári könyvállomány gyarapítását folyamatosan végezzük. Elsősorban az oktató-nevelő munkához használható kiadványokat, ismeretterjesztő műveket, és szépirodalmi könyveket vásárolunk. Gondot fordítunk a német nemzetiséggel kapcsolatos könyvek, kiadványok, újságok és folyóiratok beszerzésére, a német nyelvű könyvtári állomány folyamatos fejlesztésére.

j.) A beiskolázás megfelelő előkészítését ezután is fontos feladatnak tekintjük. Differenciálással, tanórán kívüli foglalkozásokkal segítjük elő, hogy mind a középiskolába, mind a szakmunkásképzőbe igyekvők a továbbtanuláshoz megfelelő alapot kapjanak.

k.) A tankönyvek beszerzésénél ezután is nagy gondossággal járunk el. Igyekszünk azokat a tankönyveket rendszeresíteni, amelyek segítségével tanulóink a legjobban teljesíthetik a helyi tantervben rögzített követelményeket. A tankönyvek kiválasztásánál meghatározó szempont annak használhatósága, az egyes anyagrészek egymásra épülése, a könyv ára és minősége. Célunk olyan tankönyvek beszerzése, amelyek legalább 4-5 évig használhatók.

l.) Gyermkeink egészséges életmódra nevelésében arra törekszünk, hogy tanítványaink megismerjék az egészséges életvitel követelményeit. Kialakítjuk a helyes egészségügyi szokásokat a testápolásban, a test védelmében és fejlesztésében. E feladat elvégzéséhez a helyi védőnő segítségét is igénybe vesszük. Rendszeres felvilágosító tevékenységgel igyekszünk megelőzni a gyermekbaleseteket és a káros szenvedélyek kialakulását.

m.) Dolgozóknak és tanulóknak egyaránt kötelessége az iskola állagának, felszerelésének megóvása, valamint a vagyonvédelem. Kötelességünk takarékoskodni a vízzel, az energiával és valamennyi fogyóeszközzel.

n.) Fontos szerepet szánunk a napközis foglalkozásoknak. Ha a jelentkezők száma indokolja, két illetve három csoportot kell indítani, a foglalkozások idejét 16 óráig célszerű tartani (a szülők hazaérkezéséhez igazítva), az előző évek tapasztalatai alapján.

4.1.3. Állandó jellegű feladataink:

- A tanítási napok és tanórák védelme, a tanulói mulasztások csökkentése. Előbbihez minimalisra csökkentjük az iskolai munkát zavaró eseményeket, utóbbihoz meggyőző munkát kell végeznünk a szülők körében.
- Az iskola belső és külső rendjének folyamatos karbantartása, esztétikailag igényes megjelenésének biztosítása.
- Balesetvédelmi előírások betartása.
- Az intézmény valamennyi belső szabályzatának rendszeres karbantartása, azok betartása.
- Tanulmányi kirándulások, nyári programok (táborok) szervezése.
- A tantestületen belül:
 - a pedagógiai színvonal folyamatos emelése, az iskolafejlesztés,
 - az igényesség fokozása, a nevelési eljárások finomítása,
 - az egymás iránti felelősség erősítése, a jó munkahelyi légkör biztosítása.

4.1.4. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink:

Ma már szinte mindenki számára elfogadott, hogy az egy-egy osztályba tanuló gyerekek között milyen különbségek vannak (lehetnek egyéni adottságokban, a kognitív képességek fejlettségében, az érési ütemben vagy az otthonról hozott ismeretek, szokások, a szocializáció, a tanulásra való motíváltság szintjeiben).

Valamennyi tanuló egy önálló és megismételhetetlen személyiség, mely magában foglalja:

- a testi képességeket és tulajdonságokat,
- a pszichés képességeket és tulajdonságokat,
- a tudattartalmakat, amelyek tükrözik az adott életkor tudatát, fejlettségét,
- a társadalmi kapcsolatokat.

Felfogásunk szerint az alapozó iskolában minden gyerek számára annyi és olyan jellegű tevékenységre kell lehetőséget biztosítanunk, amennyire az adott fejlettségi fokán, az adott pillanatban szüksége van. Ezért tanulás-szervezésünket úgy kell alakítanunk, hogy tanulóink egyéni szükségleteihez megfelelő időt és tevékenységet tudjunk biztosítani.

A személyiség fejlesztése során bizonyos törvényszerűségekhez igazodni kell:

Arra törekszünk, hogy minden kisgyereket lehetőségeinek megfelelő optimális szintre juttassunk, egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével. A gyerekek között meglévő különbségeket természetesnek tartjuk. Elfogadó, bizalmat keltő légkör biztosításával törekszünk tanulóink fejlesztésére. Iskoláink célja és feladata a gyermekközösségeknek, és ezzel együtt az egyes tanulók személyiségének fejlesztése. A tanulók közösségi életének egyik jelentős színtere az osztály, melynek munkáját az osztályfőnök koordinálja az alábbi fő feladatok szem előtt tartásával:

- a gyermek életkorának megfelelő szinten az egyéni és közösségi-közéleti tevékenységek szervezése,
- a gyermek társadalomba történő beilleszkedésének elősegítése,
- a gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének fejlesztése,
- a tanulók önkormányzó képességének kibontakoztatása demokratikus formában
- az egymás iránti tisztelet és tolerancia képességének, a gyengébb társ természetes segítségének kialakítása,
- a községek nemzetiségi szokásaink és hagyományaink megismerése őrzése és ápolása,
- önkéntes, sikeres részvétel a közösség feladatainak megoldásakor,
- szabadidős közös programok (ünnepélyek, kirándulások, klubdélutánok, sportrendezvények) pozitív hatásának hangsúlyos kezelése,
- annak tudatosítása, hogy a pozitív érték legyen a követendő példa,
- a közösségen belül felmerülő konfliktusok hatékony kezelése a tanulók aktív bevonásával,
- közösség és az egyén tulajdonnak tiszteletben tartására és a védelmére nevelés.

Tanulásszervezésünkben törekszünk a differenciált tanulásirányítási módszerek változatos használatára, biztosítva, hogy ne siettessünk, de ne is fogjunk vissza senkit az ismeretszerzés a készségfejlesztés folyamatában.

Felfogásunk szerint a gyerekeket érdekeltté, aktívvá kell tennünk a tanulás folyamatában. A kisiskolás kor életkori jellemzője a kíváncsiság, igény a felfedezésre, tapasztalásra. Hiba lenne az aktív, cselekvésre vágyó gyerekeket passzív befogadóként kezelni. Éppen ezért a kutató, felfedező, cselekvéses tanulást helyezzük előtérbe.

Személyiségfejlesztés az 1-3.osztály osztályban:

- Szabadság, ami egyben autonómia is (a különbözőség hangsúlyozását, de a felelősséget is jelenti).
- Tolerancia: egymás elfogadása, a közösségi lét, szolidaritás.
- Az önismereten alapuló öntudat, amely egyben a másik ember tisztelete is.
- A nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása, a szeretet.
- A problémamegoldás képességének a kifejlesztése, mert tanulni csak az élethelyzetből adódó problémák megoldásával lehet. E nélkül nem tud kifejlődni a jellem, a személyiség.
- A kooperáción, együttműködésen alapuló tevékenység fontossága, ahol a konformitást a kreativitás, a kritikai szellem váltja fel.

- A munka szeretete, az igényesség.

Az iskolásoknál az alapiskola első szakasza után jelentős fiziológiai változások, illetve a kognitív képességek terén jelentős fejlődés indul meg. Mindezek azt eredményezik pedagógiai munkánk során, hogy az első szakasz eredményeire alapozva, természetesen az értelmi fejlődés, a jellembeli változások és a társadalmi megismerés terén egyre konkrétabb és körülhatárolhatóbb személyiségfejlesztési programot dolgozzunk ki a fokozatosság és a differenciálás elvének figyelembe vételével.

Személyiségfejlesztés a 4-6. osztályban:

- Az alapvető tanulási-és munkaszokások elsajátítása a megváltozott körülményekre adaptálva.
- A nehezedő tananyagból fakadó kudarcélmények ellensúlyozása, a támogatás megélése, az erőfeszítés örömeinek és sikerének elősegítése.
- A gyerekek bekapcsolása a szabályalakításba, és a folyamatos fejlődést elősegítő rész célkitűzésekbe.
- Az önfegyelem kialakulásának elősegítése.
- Az önálló ismeretszerzés örömeivel a pozitív beidegződések elősegítése.
- Az öntevékenység alapformáinak kialakítása (felelősi megbízatások, eszközök kezelése stb.)
- Az egymás iránti segítőkészség, tisztelet, együttérzés élményével gazdagodás a mindennapi gyakorlatban.
- A vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása.
- A mozgás egészségmegőrző szerepének tudatosulása.
- Minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.
- A saját lehetőségek értékes erőforrásként való megélése.

Személyiségfejlesztés a 7-8. osztályban:

- Általános (a nevelő-oktató munka egészére jellemző) feladatok:
 - A tanulók értelmi nevelése.
 - Az értelmi képességek fejlesztése.
 - Az önálló ismeretszerzésre való igény kialakítása és fejlesztése. A sok szempontú megközelítés képességének a fejlesztése, a személyes észlelés fejlesztésének a fontossága.

- A tanulók erkölcsi nevelése.
- A tanulók tudatosságra, előrelátásra nevelése: Minden tettnek következménye van.
- Az alapvető erkölcsi értékek megismerése, felismerése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
- A tanulók emocionális nevelése.
- A környezet egészére, önmagunkra irányuló helyes, pozitív irányú cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.
- Önismeretre nevelés.

Az identitásélmény (önismeret és autonóm világkép) kialakítása, illetve a mind jobb önismeret következtében az önépítés iránti igény felkeltése, fejlesztése. Kitartás, céltudatosság és elkötelezettség a célok megvalósításában.

- A tanulók testi nevelése
A fizikai képességek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. A testi és szellemi egészség személyiségépítő egységének erősítése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása, fejlesztése.
- A tanulók nemzeti és állampolgári nevelése.
Az identitástudat részeként a nemzeti, nemzetiségi identitástudat, hazaszeretet mibenlétének a felismerése, erősítése. A szülőhely és haza iránti elkötelezettség kialakítása, a tradíciók ápolása és megbecsülése.
- A tanulók demokratikus szemléletének kialakítása, fejlesztése.
A toleráns magatartásforma kialakítása, fejlesztése. A döntések demokratikus formáinak erősítése. A kulturált probléma megfogalmazás, kiegyensúlyozott értékelés fejlesztése. Az együttműködési készség fejlesztése, erősítése, a közös munka szabályainak elfogadása. A megfelelő konfliktuskezelés elsajátítása.

4.1.5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink:

A közösségfejlesztés, a szociális kompetenciák fejlesztése szorosan kapcsolódik személyiségfejlesztési alapelveinkhez. Egyik alappillére, hogy tanulóink megtanuljanak együtt élni másokkal. A társak megismeréséhez az önismeret vezet el. A közvetlen környezet megismerése juttat el a mások iránti empátikus magatartás kialakulásához. Ez az iskolás korban a társak iránti odafigyelés képességének kialakítását, fejlesztését és a kortárs kapcsolatok megerősítésének feladatát rója ránk. A későbbiekben ezeknek a képességeknek a továbbfejlesztésével juthatunk el a másság elfogadásához, a tolerancia fejlesztéséhez. Ehhez szükséges, hogy az oktatás formája, az iskola légköre nyitott legyen, biztonságot sugározzon.

A pedagógusoknak a tanulók iránti nyitottsága, elfogadó magatartása, empátiája feltétel és eszköz is egyben az együttélés megtanítására és gyakoroltatására.

Az együttműködési képesség a közös érdeket szolgáló viselkedés szervezője, ennek fejlesztése fontos feladat. Ennek érdekében törekszünk arra, hogy rendszeresen éljünk a segítő együttműködés különböző lehetőségeivel (közös programok, együtt cselekvés).

Tanulóinknak úgy szervezzük meg tanórai, iskolai, illetve iskolán kívüli tevékenységeit, hogy sokszínű, változatos formában ezt maguk is gyakorolhassák. Ezt a célt is szolgálják szakköreink, művészeti csoportjaink, közös programjaink.

Fontos feladat a közös tervek iránti elkötelezettség felkeltése is. Iskolánk hagyományos programjai (karácsony, farsang, gyermeknap, sport- tanulmányi- és kulturális versenyek) alkalmasak arra, hogy a közös célokért fáradozóknak az egyéni különbségek elhalványuljanak, a közös vonások, az egyezések kerüljenek előtérbe.

A közösségfejlesztés színterei és feladatai:

Az osztályközösségekben:

- normakövető magatartás,
- kooperációs készség,
- konfliktusmegoldó képesség,
- bizalom,
- jellegzetes, közös célok és értékrend.

Az iskolaközösségekben:

- a közösséghez tartozás, az összetartozás pozitív érzése,
- a közösségért érzett felelősség,
- a hagyományok, a tradíciók tisztelete,
- a közösség egyéni és kollektív eredményeinek tisztelete,
- a közös szabályalkotás, önszabályozás lehetősége és jelentősége.

A faluközösségben:

- a tisztelet megadása a közösség egyénei felé
- a hagyományok ismerete, tisztelete,
- a helyi magatartásnormák betartása.

A Diákönkormányzat szerepe a személyiségfejlesztésben:

Fő feladata, hogy biztosítsa a gyermeki, illetve diákjogok érvényesülését az iskolákban. Teret adjon az elemi állampolgári gyakorlati ismeretek elsajátításának, ezek gyakorlásának. A demokratikus és kommunikációs kultúra fejlesztését szolgálja a véleménynyilvánítás helyi szinteként. A Diákönkormányzat léte és működése segíti és előkészíti azt a folyamatot, mikor az egyén felelős tagja lesz a társadalomnak.

Felnőtt segítségével és támogatásával:

- megtanulják, hogy az elvállalt feladatok elvégzéséért felelősséggel tartoznak,
- különböző rendezvényeket szerveznek és bonyolítanak le,
- komoly döntéseket hozhatnak fegyelmi és szabályzati ügyekben
- felismerhetik, hogy szavazataikkal fontos dolgokat befolyásolhatnak.

Mindezt önként, szinte játékosan teszik minden külső kényszerítés nélkül.

A Diákönkormányzat tevékenységi köre intézményünkben (a városlódi és a kislódi iskolában):

- az iskola tanulóinak képviselte az iskola vezetésénél és nevelőtestületénél,
- az éves program összeállítása,
- diákgyűlések megtartása,
- sportversenyek, műveltségi vetélkedők, karácsonyi és húsvéti játszóházak, "suli-bulik" szervezése.

4.1.6. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek:

A képességet használt ismeretként értelmezzük. Az alapozó szakaszban olyan tevékenységi, szervezeti és munkarendi formákat igyekszünk összeállítani, amelyben a gyerekek különböző adottságai képességgé válhatnak.

Azt valljuk, hogy a gyerekek egyéni fejlettségéhez igazodó képzés biztosítja, hogy minden gyerek folyamatosan, a saját fejlődési-, érési ütemét követve – külső kényszer nélkül – szerezzen biztonságos tudást, tanuljon meg célokat kitűzve-, követve teljesíteni.

A tehetség, képesség kibontakoztatásához az általunk alkalmazott módszerek:

- változatos könyv-és könyvtárhasználat,
- az önálló, vagy tanári irányítással történő egyéni és csoportos kutatómunkák (szakkörök keretein belül),
- a gyakorlati problémákból kiinduló, ezáltal a kíváncsiság és az érdeklődés felkeltésére irányuló gyakorlat,

- versenyek, vetélkedők szervezése,
- sportkör,
- tanulmányi kirándulások,
- szabadidős foglalkozások.

Felfogásunkban az iskolai nevelésnek tehát aktívnak, a gyerekek érdeklődéséhez és igényeihez kapcsolódónak kell lennie.

A tanulók képességeit, készségeit a tanórák és a tanórán kívüli alkalmak hatékony szervezésével minél magasabb szintre próbáljuk fejleszteni.

Fejlesztjük gyermekeinkben az önműveléshez, a munkavégzéshez, a társadalmi együttműködéshez szükséges alapvető képességeket.

Tanítványainkat segítjük abban, hogy az iskola elvégzése után képesek legyenek a testileg, szellemileg, érzelmileg és erkölcsileg egészséges életvitelre. Ennek elérése érdekében folyamatosan alakítjuk azokat a módszereket, amelyek alkalmasak a szellemi fogékonyság, az érzelmi gazdagodás, az erkölcsösség, az akaraterő, a konfliktusmegoldás, a megújulás képességeinek kialakítására és fejlesztésére.

Alkalmazott módszereink:

- A gyerek önálló egyéni feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája biztosítja a tanulási folyamat több szintű szervezésének lehetőségét a mind kevesebb frontális tanulásszervezés mellett.
- A kooperatív tanulás lehetővé teszi, hogy a gyerekek előzetes ismereteiket közösen hasznosítsák, egy feladat elvégzése érdekében közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki. Mindez élményszerűvé teszi a tanulást, fejleszti az együttműködés készségét, kialakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, folyamatosan alakítja a kultúrált vita, érvelés képességét.
- Csoportmunka spontán szerveződésű és irányított szerveződésű csoportokban is létre jöhet. A csoporton belüli feladatmegosztásban a tagok döntenek. Csoportmunkába speciális szükségletű tanulók is bevonhatók. A csoportok munkájánál ellenőrzése elengedhetetlen feladat: a csoportok egymást ellenőrizhetik, és az ellenőrzés után érvekkel igyekeznek alátámasztani véleményüket.
- A differenciált tanulásszervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló egyéni feladatvégzése. Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként is. Az ilyen munkaforma ellenőrzése során az önellenőrzés képességének kialakítására törekszünk. Ezt segítik azok a fel-

adatlapok, amelyek tartalmazzák a megoldást, és amelyek lehetővé teszik az önellenőrzést a minta alapján.

- A hiba megtalálása, újbóli végiggondolása és kijavítása az ismeretszerzési, képességfejlesztési folyamat szerves része, ezért az ellenőrzést igyekszünk lehetőség szerint a gyerekre bízni.
- A differenciált rétegmunka mellett egészen személyre szabott, individualizált tanulással is dolgozunk. Különösen a kiemelkedően tehetséges, illetve a nagyon lemaradt tanulók esetében.

4.1.7. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő feladataink

Véleményünk szerint, olyan nevelésre és oktatásra van szükség, amelynek során minden gyermek, minden tanuló megismeri saját lehetőségeit, és a nevelővel, tanárral együtt törekszik arra, hogy a maximumot akarja elérni. A maximumot itt úgy értelmezzük, mint az adott egyén számára elérhető legmagasabb szintet és legjobb készségeket.

A legújabb pszichológiai kutatások alapján azt valljuk, hogy a tanulás folyamata nem egy mechanikus ismeretszerzés, hanem ennél sokkal bonyolultabb interakció. Az iskolai életben ugyanis - a verbális és motoros tanulási feladatokkal együtt, de azoktól elkülönítve is - állandóan tanulunk valamit az emberek különböző szerepeiből, az emberi viszonyulásokról, a társas kapcsolatokról, az értékről, sőt eme értékek szándékos vagy éppen rejtett kinyilvánítása révén.

Ez az úgynevezett szociális tanulás a mai iskolák egyik legfontosabb feladata lett.

Iskoláink tanulóinak általában 30-35%-a hátrányos helyzetű.

A hátrányos és veszélyeztetett tanulók nagy része szegény családokban él, ahol egyik vagy mindkét szülő munkanélküli. Többen csak segélyből, jövedelempótló támogatásból, családi pótlékból élnek.

A családokra jellemző a várakozó álláspont. Várni a segélyt, a családi pótlékot, gyermekvédelmi támogatást. Önállóan lépni, munkába állni a fiatal és egészséges férfiak nagy része sem akar.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- napközi, tanulószoba,
- egyéni foglalkozások, fejlesztések,
- felzárkóztató foglalkozások,
- könyvtárhasználati tevékenység,

4.1.8. A sajátos nevelési igényű gyermekeket segítő program

4.1.8.1. Alapfogalmak

A „BTM-tanuló”: A BTM tanuló az, aki beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd, és aki a Nevelési Tanácsadó szakvéleménye alapján egyéni fejlesztésre szorul. Az osztály létszámában 2 főként kell beszámítani.

Az „SNI-a” tanuló: SNI-a tanuló az, aki halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességgel küzd (1993. évi LXXIX. sz. tv. 121.§ 29. a.). Az osztály létszámában 2 főként kell beszámítani.

Az „SNI-b” tanuló: SNI-b tanuló az, aki „a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd” (1993. évi LXXIX. sz. tv. 121.§ 29. b.). Az osztály létszámában 2 főként kell beszámítani.

4.1.8.2. Iskoláink SNI-s tanulókkal kapcsolatos alapfeladatai

Iskolánk, alapító okirata alapján ellátja a BTM-, az SNI-a (BNO:F70) és az SNI-b (BNO:F81) tanulók integrált nevelését-oktatását. Számukra a Köznevelési törvény biztosítja a különleges gondoskodáshoz, a rehabilitációs célú foglalkozáshoz való jogot, mely a tanulót fogadó intézmény számára kötelezettséget jelent (1993. évi LXXIX. sz. tv. 30.§). Bármilyen problémával is küzd az intézményben nevelt gyermek kiemelt fontosságú a gyermek-gyermek, gyermek-pedagógus, pedagógus-szülő közötti kooperáció és kommunikáció valamint a pedagógus megváltozott szerepe. Az integráló pedagógusnak új készségeket kell elsajátítania ahhoz, hogy mediátorként tudjon közreműködni az „ép” és a sajátos nevelési igényű gyerekek szüleinek párbeszédében.

4.1.8.3. Helyzetkép

Intézményünkben integráltan tanulnak a BTM-, SNI-s tanulók a NAT alkalmazásával, a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján.

Jellemzőik:

- részképességzavarok - alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának nehézsége – következménye a tanulással kapcsolatos tevékenységek elutasítása
- kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, figyelemzavar – rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, gyenge önértékelési képesség jellemzi
- érzékenyebbek a meteorológiai változásokra
- fáradékonyság
- igénylik a pontosan meghatározott kereteket, érthető és követhető szabályokat

A tanulók érdekében szoros kapcsolatot tartunk a veszprémi szakértői és rehabilitációs bizottsággal és az ajkai nevelési tanácsadókkal.

4.1.8.4. A fejlesztés alapelvei, feladatok

Alapelvek:

- A NAT-ban meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a SNI tanulókra is érvényesek.
- Érvényesíteni kell azonban, a számonkérés és értékelés differenciálását.
- A szakértői bizottság javaslata alapján - indokolt esetben - egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól a tanulót mentesíteni lehet.
- A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési terv szerint történik.
- Gyógypedagógus közreműködése szükséges a tanulók sajátos nevelési igényének kielégítésére.

Feladatok:

- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása
- a kudarctűrő képesség növelése
- az önállóságra nevelés

4.1.8.5. A fejlesztő tevékenység területei

Diszlexia, diszgráfia

- a testséma biztonságának kialakítása
- a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző-szótagoló, a homogén gátlás elveit figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel
- olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész pályafutása alatt
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával

Diszkalkulia

- az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése

- a testséma kialakítása
- a téri relációk biztonsága
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása
- a szerialitás erősítése
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, a vizuális megerősítés
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása alkalmazása

Kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar

- az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében
- a tanuló viselkedésének megismerése siker vagy kudarc esetén – ennek alapján a tanuló alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel
- fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása

Minden tanév elején a szakértői bizottság szakvéleményének elemzése és a tanuló megfigyelése alapján történik a rehabilitációs foglalkozások megszervezése. Ez mindig team munkában történik. Az integrált nevelés csak a különböző szakemberek tervezett és tudatos együttműködése keretében lehet eredményes (gyógypedagógusok, és az intézmény pedagógusai).

Az egyéni fejlesztési tervek kidolgozása is közösen készül. A megvalósításban mindenki a maga kompetenciája szerint vesz részt. A rehabilitációs óra megtartása gyógypedagógusi kompetencia, az egyéni fejlődési lap vezetése az ő feladata.

A folyamatos egyéni fejlesztést a tanulóval közvetlenül foglalkozó pedagógusok korrepetálással, differenciált órai feladatokkal, egyéni számonkéréssel segítik.

A rehabilitációs órák számát általában a szakértői vélemény írja elő. Ennek hiányában, a köznevelési törvényben előírt óraszám az iránymutató (adott évfolyamra kötelezően előírt óraszám 15%-a).

A fejlődés figyelemmel kísérése folyamatos. A fejlesztési terv szükség szerint módosítható.

Félévkor és tanév végén az elért eredmények megbeszélése a szülő bevonásával történik.

4.1.8.6. Feltételek

Személyi feltételek:

A személyi feltételeket részben utazó oligofrén pedagógus, illetve fejlesztőpedagógus-vállalkozók útján, részben pedig az iskolák saját fejlesztő szakemberei útján biztosítjuk.

Tárgyi feltételek:

- fejlesztő szoba
- fejlesztő és terápiás eszközök
- fejlesztő játékok
- fénymásoló
- számítógép, számítógépes programok
- szakkönyvek, szakfolyóiratok

4.1.9. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységek

A beilleszkedési nehézségek és a magatartási zavarok már a kisiskolás kor előtt jelentkeznek. Ezért fontos, hogy a tanító kapcsolatot tartson az óvónővel és a nagycsoportos óvodásokkal. Hasznos már ebben az időben a szülővel történő beszélgetés. Az előzetes tájékozódással elejét vehetjük a kezdeti kellemetlenségeknek és nehézségeknek.

A folyamatos kapcsolattartás lehetőségei:

- látogatás az óvodában foglalkozásokon és ünnepélyeken,
- látogatás a családban az óvónővel együtt,
- a gyermek esetleges egészségügyi problémáinak megbeszélése a védőnővel,
- szükség esetén más szakember segítségének az igénybevétele.

a.) *Prevenció:* A helyes nevelésre képtelenség miatt alkalmatlan szülőkkel az osztályfőnökök, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős (koordinátor) szorosabb kapcsolatot tartanak, és segítenek a nevelési problémáik megoldásában.

b.) *Korrekción:* Fő feladat a gyermek anamnézisének megismerése után a személyiség pozitív irányú átépítése. Az első osztályban tanító pedagógus megismerkedik az osztályába kerülő gyermekek óvodai jellemzésével és az iskolaérettségi vizsgálatok eredményeivel. Ezekből kigyűjti azokat az adatokat, amelyek figyelemfelkeltőek és sajátos bánásmódot igényelnek.

A fentiek után az osztályfőnök megtervezi a gyermek tevékenységét az alábbiak alapján:

- a tanuló meglévő pozitív tulajdonságainak, értékeinek erősítésére törekvés,
- tevékenységi területek, feladatok kijelölése számára, amelyek segítségével energiái hasznosan leköthetők (pl.: osztályközösségben tisztség betöltése),

- fokozott figyelemmel kíséri, hogy érzelmi kapcsolata és társas viszonya rendezett legyen mind az iskolában, mind a családban,
- sokoldalú, sikerélményeket nyújtó életritmus kialakítása az iskolában és az iskolán kívüli időre (pl. sportversenyek).

A tanulási és nevelési nehézségek többnyire összefüggnek. A tanulási nehézségek a részképességek nem megfelelő fejlettségéből adódnak. A gyenge tanulóknál fokozottan fennáll a magatartási zavar kialakulásának a veszélye, a viselkedési rendellenesség könnyen tanulási kudarcot is okozhat.

Az általánosan használt eljárások véleményünk szerint nem hatékonyak. Ezek a gyermekek nem tudnak vagy nem akarnak alkalmazkodni a környezetükben érvényes szociális szabályokhoz.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek két nagy csoportját a jellemző viselkedési stílust a tünetek iránya szerint tudjuk meghatározni:

- a.) agresszív, a környezet felé megnyilvánuló magatartászavar (rendbontás, nyugtalanság, hazudozás stb.), valamint
- b.) regresszív, visszahúzódó, passzív, szorongó, félénk, túlzottan érzékeny, gátolt gyermekek csoportja.

A tanuláshoz, az ismeretek elsajátításához szükséges részképességek fejlesztésének egyik területe a mozgás. Főleg az első osztályban a mozgás fejlesztésével párhuzamosan az értelmi erők is fejlődnek.

A két csoporthoz tartozó gyermekek esetében más-más eszközökhöz kell nyúlnunk az alábbiak figyelembevételével:

- a folyamatos tiltás-büntetés nem vezet célhoz,
- az okok kiderítése és behatárolása után kell eszközt választanunk,
- a szülőkkel történő együttműködés kialakításának pillanatnyi állása,
- a pedagógusok és a szülők együttes, következetes fellépése,
- közösségi életünk írott, íratlan szabályainak tisztázása fontos szerepet tölt be a közösség és az egyén számára is.

A beilleszkedési nehézségek megszüntetésének általunk alkalmazott módjai:

- Egyéni foglalkozást, órai differenciálást, korrepetálást szervezünk.
- A tanuló fejlesztése előtt meg kell vizsgálni a gyermek értelmi képességének a szintjét, mert minden tanuló csak a saját szintjéről fejleszthető.
- Éreztetjük a gyermekkel, hogy nem arra vagyunk kíváncsiak, mit nem tud, hanem arra, amit tud.

- A kis előre lépéseket, pozitív változásokat kiemeljük, értékeljük, a tanuló önbizalmának növelése érdekében.
- A gyermekek a feladatokat a képességeiknek megfelelően kapják. Az utasítás is ennek megfelelő.
- Kisebb, majd egyre nagyobb feladatokkal történő megbízásokat adunk a pozitív megerősítés érdekében.
- A gyermekközösséget bevonjuk az egyén problémájának megoldásába.
- A felesleges energiáikat hasznosan költjük le (sport, szakkörök).
- A tanulót igyekszünk gyakran sikerélményhez juttatni.
- Értékelésnél figyelembe vesszük a tanulók eltérő értelmi képességeit.

4.1.10. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése,
- felzárkóztató órák, foglalkozások,
- napközi, tanulószoba,
- diákétkeztetés,
- iskolai könyvtár használata,
- nevelők és tanulók személyes kapcsolatai,
- a családok életvezetési gondjainak segítése,
- családlátogatások,
- iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős/koordinátor tevékenysége,
- tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek,
- szoros kapcsolat a gyermekjóléti szolgálattal,
- kapcsolatot tartunk azokkal az iskolákkal, amelyek fogadják a hátrányos helyzetű, de jó képességű tanulóinkat,
- halmozottan hátrányos családi háttérrel rendelkező tanulóinkat igyekszünk meggyőzni a tanulás, a továbbtanulás, egy szakma kitanulásának fontosságáról.

4.1.11. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink:

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős évente regisztrálja a hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, az osztályfőnökökkel történt egyeztetés alapján. Ehhez lényeges tisztázni azt, hogy kit tekintünk hátrányos helyzetűnek, illetve veszélyeztetettnek. (Változás: 2013. szeptember 1.)

Hátrányos társadalmi helyzetben azok a személyek élnek, akiknek életkörülményei, a társadalom többségénél lényegesen rosszabb, és emiatt gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek.

A hátrányok mérhetővé tételéhez a társadalmi státus meghatározó tényezőit kell ismerni. A következő szempontok alapján döntjük el, hogy milyen társadalmi státusa van az adott személynek:

- *Fogyasztás:* A család vásárlási és szabadidős szokásai.
- *Kultúra, életmód:* Iskolai végzettség, kulturális intézmények látogatása, olvasási szokások, házikönyvtár nagysága.
- *Érdekérvényesítés:* Társadalmi és politikai szervezetekben betöltött funkciók, munkahelyi beosztás, üdülési szokások.
- *Lakás:* A lakás nagysága, komfortossága, berendezési tárgyai.
- *Lakókörnyezet:* Jellege szerint (pl. zöldövezet).
- *Anyagi színvonal:* Jövedelem, nyaraló, személygépkocsi.

Ezek a státusszempontok meghatározzák az egyének és családok tipikus élethelyzetét. Ide soroljuk még az egészségi állapotot (tartós betegség), az etnikumhoz tartozást, az életkort.

A fentiek alapján hátrányos társadalmi helyzetűnek azokat nevezhetjük, akiknél egynél több hátrány jelentkezik, és ők nem tudják ezt kompenzálni.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a személy, akinek szülei a 8 általános iskolai osztályt nem végezték el, hátrányos helyzetűek és erről nyilatkoztak a területileg illetékes jegyzőnek. A tartós nevelésbe vett gyermek szintén halmazottan hátrányos helyzetű rossznak mondható.

A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség elhatárolása nem mindig könnyű. Tapasztalataink alapján a veszélyeztetettek nem mindig hátrányos helyzetűek, de a hátrányos helyzet tartós fennállása veszélyeztetettséget okozhat.

Veszélyeztetett az a gyermek, akinek testi vagy pszichikus fejlődését ártalmas környezeti hatások akadályozzák. Ennek alapján veszélyeztetett az, aki:

- alkoholist, züllött, elmebeteg, krónikusan beteg szülők gyermeke,
- felbomlott család elhanyagolt gyermeke,
- tartósan kirívó magatartású, neurotizálódott gyermek,
- a tanulási folyamatban jelentősen lemaradt túlkoros gyermek,
- intézeti nevelésből elbocsátott, nem utógondozott gyermek.

A legújabb kutatások szerint az iskola maga is veszélyeztető tényező lehet. Követelményrendszere, a tanulókat érő sok stresszhelyzet a pszichoszociálisan éretlen gyermekeknél súlyos következményeket okozhat. A teljesítmény alapja a dolgozat, a felmérő. Aki ennek nem tud megfelelni, az állandósuló stresszállapotban él. Kialakul az iskolabetegség, melynek tünetei a fejfájás, hasfájás, hasmenés, stb.

Az óvodai és iskolai gyermekvédelem az első jelzőrendszer. Itt kell felismerni elsődlegesen a problémát, keresni az okokat, jelezni az illetékes szakembereknek vagy a gyermekjóléti szolgálatnak.

Iskoláinkban a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére gyermek- és ifjúságvédelmi kapcsolattartó működik. A kapcsolattartó alapvető feladata, hogy segítse a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. Ezen belül feladatai közé tartozik:

- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
- segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét,
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
- tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.

4.1.12. A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének formái

Nevelőtestületünk azt kéri és várja tanítványai szüleitől, hogy fogadják el és tegyék magukévá:

- az iskolák nevelési tervében megfogalmazott célokat és alapelveket,
- partneri kapcsolat kialakítását, őszinteséget, bizalmat, a problémák közös megoldására való készséget,
- a gyermekek iskolai magatartásának, tanulmányi munkájának folyamatos figyelemmel kísérését, folyamatos kapcsolattartást a nevelőtestület tagjaival (tájékoztató füzet figyelemmel kísérése, szülői értekezleteken történő aktív részvétel, szaktanárral történő egyeztetés),
- az iskolák rendezvényein való részvételt, segítségnyújtást azok szervezésében,
- korrekt vélemények nyilvánítását az iskola munkájáról,
- a gyermekvédelmi munkába történő bekapcsolódást,
- a családi életben történő nevelés közben alkalmazzák a fentieket,
- a tanulóink érdekében életre hívott alapítványok támogatását.

A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködése alapvető fontosságú, mivel e három "oktatási tényező" teljesen egymásra van utalva. A szülő azzal segít az iskolának a legjobban, ha kedves, értelmes gyerekeket küld be szeptemberben a nagykapun.

A kapcsolattartási formák:

- Szülői Szervezet.
- Szülői értekezlet: A megjelenő szülők szívesen hallgatnak meg apró történeteket az osztály és az iskola életéből, hiszen ez a rész nem előttük zajlik. A szülők szívesen elmesélik, hogy milyen otthon a gyermekük, ez a pedagógus számára értékes információforrást jelent. A szülői értekezletek végén a szülőkkel egyénileg beszéljük meg a gyermekükre vonatkozó észrevéte-

leket. Hálások minden észrevételért, ami a gyermekük értékes tulajdonságaira vonatkozik. Csak ezután említjük az esetlegesen felmerülő negatívumokat.

- Fogadóóra: Feladata –igény szerint- a pedagógus és a szülő személyes találkozása, illetve - ezen keresztül- egy-egy tanuló egyéni fejlődésének segítése, konkrét tanácsokkal, a gondok orvoslása.
- Családlátogatások: A szülők megtiszteltetésnek veszik, általában örülnek neki. A bizalmas információk közlésére használjuk fel ezeket az alkalmakat.
- Nyílt tanítási nap: Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskola nevelő-oktató munkájába, személyesen ismerje meg a tanítási órák menetét, közvetlenül tájékozódjon gyermek és az osztályközösség iskolai életéről.
- Írásbeli tájékoztatás: Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányairól, magatartásáról, elért eredményeiről, illetve az iskolai programokról.

4.2. Az osztályfőnök, a tanító és a szaktanár munkája

4.2.1. Az osztályfőnök

- Az osztályfőnök felelős vezetője a rábízott tanulócsoportnak. Feladata a tanulók személyiségének sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése: közösségi tevékenységük irányítása, önállóságuk, öntevékenységük és önkormányozó képességük fejlesztése.
 - Személyiség- és közösségfejlesztő munkát végez az iskola pedagógiai programjában lefektetett alapértékek osztályban való elfogadtatása érdekében.
 - Törekszik a tanuló személyiségének, családi és szociális körülményeinek, a szülők iskolával szembeni elvárásainak, a gyerekekkel kapcsolatos ambícióinak alapos megismerésére.
 - Feltérképezi az osztály szociometriai jellemzőit, az osztályon belül uralkodó értékrendet.
 - Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, napközis nevelőkkel.
 - Látogatja osztálya tanítási óráit, a tanítási órán kívüli foglalkozásait.
- Tapasztalatait, észrevételeit, az esetleges konfliktusokat az érintett nevelőkkel megbeszéli.
- Vezeti osztálya szülői értekezleteit, ezeken, valamint az igazgató kérésére a nevelőtestületi értekezleten ismerteti és elemzi a tanulócsoport helyzetét, neveltségi szintjét, tanulmányi munkáját, magatartását.
 - Gondot fordít arra, hogy tanulói ériék el a képességüknek megfelelő szintet a tanulásban.
 - Szervezi, és havonta értékeli az osztályban a tanulmányi versenyeredményeket, havonta az osztállyal együtt értékeli a tanulók tanulmányi előmenetelét, magatartását és szorgalmát.
 - Gondot fordít a helyes tanulási módszerek elsajátítására.

- Tiszteletben tartja a gyerekek emberi méltóságát, gondoskodik arról, hogy az osztályközösségi tevékenysége során alkalmat teremtsen minden tanulónak a demokratikus közéleti szereplésre való felkészülésre.
- A helyi tantervben meghatározott órakeretben osztályfőnöki órát tart. Ezeket használja fel az osztályban adódó szervezési és pedagógiai problémák megoldására. Az osztályfőnöki órákon folyó irányított beszélgetések szolgálják az iskola pedagógiai programját, mindenképpen törekedjen a humanista alapértékek elfogadtatására.
- Minden iskolai programban helye van a rendre, tisztaságra, udvarias, kulturált viselkedésre, fegyelmezett munkára és tanulásra, a munka és a dolgozó ember tiszteletére, az önművelés igényére, a testi-lelki egészség megőrzésére, a környezetvédelemre, a demokratizmusra, az önismeretre, a harmonikus, társas kapcsolatokra való nevelésnek.
- Az osztályfőnöki órák (ahol van) témáit tanmenetben rögzíti.
- Az egyes alapkérdésekkel való foglalkozás mértékét, a ráfordított időt és az osztályfőnöki tematikába kerülő egyéb kérdéseket az iskola pedagógiai programja, a tanulók fejlettségi szintje és érdeklődése alapján választja ki. A tanmenetben tervezett témák feldolgozására alaposan felkészül, ugyanakkor a tanulók érdeklődésének, aktiválásának figyelembevételével rugalmasan kezeli azokat: egyesekre a tervezettnél több vagy kevesebb időt fordíthat.
- Felkészíti osztályát az iskola hagyományos rendezvényeire, ünnepségeire, szervezi osztálya szabadidős foglalkozásait oly módon, hogy így megismertesse tanítványaival a kulturált szórakozás és művelődés változatos formáit, kifejlessze bennük a szabadidő tartalmas kialakításának igényét.
- Segíti az iskolai diákönkormányzat munkáját, felkelti a tanulóknak az iskolai közéleti tevékenység iránti érdeklődést, az osztály életének demokratikus szervezésével kifejleszti bennük az ehhez szükséges képességeket.
- A gyerekek minden iskolai tevékenységét (beleértve a tanórán kívül és szabadidős foglalkozásokat is) értékeli, bennük is kialakítja a reális önértékelés igényét.
- Folyamatosan törekszik osztályában a társadalmi munkamegosztás megismertetésére.
- A gyerekek életkorának megfelelően szakmai ismertetésekkel, önismereti gyakorlatokkal készíti fel tanulóit a pályaválasztásra.
- Felelős megbízásával és munkájának ellenőrzésével biztosítja az osztályterem rendjének, tisztaságának, berendezési tárgyainak megőrzését.
- Törekszik a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására.
- Évente legalább 3 alkalommal szülői értekezletet tart.
- Megismerteti a szülőkkel az iskola pedagógiai programját, házirendjét, megbeszéli velük a gyereket érintő nevelési elképzeléseit az osztály, illetve az egyes tanulók fejlesztésére vonatkozóan.

- Segíti osztályában a Szülői Szervezet munkáját, és képviseli az osztály érdekeit a nevelőtestület előtt.
- Megszervezi az arra vállalkozó és alkalmas szülők részvételét a tanulás segítésében, pályaválasztási, iskolai szabadidős programok, kirándulások, táborozások szervezésében, az esetleges iskolai alapítvány támogatásában.
- Osztályfőnöki megbízatása első évében a tanulókat otthonukban meglátogatja, majd szükség szerint családlátogatásokat végez a szülők előzetes értesítésével és beleegyezésével.
- Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyerekek megatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, alkalmazza az iskolai szabályzatokban rögzített dicséretet és elmarasztalás formáit.
- Elvégzi az osztályfőnök adminisztrációs teendőit, felel az osztálynapló szabályszerű, naprakész, valamint a törzslapok pontos vezetéséért.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók segítése érdekében együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, gondoskodik számukra a szociális és tanulmányi segítség nyújtásáról.
- A gyerekekkel minden érdemjegyet beírat az ellenőrzőbe, havi rendszerességgel egyeztetni ezt az osztálynaplóval, ellenőrzi, hogy aláíratják-e az ellenőrzőbe került jegyeket és bejegyzéseket.
- Regisztráltatja és összesíti a tanulók hiányzásait, adatokat szolgáltat osztályáról az iskolai statisztika elkészítéséhez.
- Elvégzi a tanulók továbbtanulásával kapcsolatos adminisztratív teendőket, továbbtanulási lapjaikat szabályszerűen és pontosan továbbítja.
- Aktívan részt vesz a munkaközösség munkájában, a szépirodalom tanulmányozását, bemutató foglalkozást, különböző témájú felmérések kidolgozását és elemzését vállalja.

4.2.2. A Tanító

- A tanító felelős a rábízott gyerekek tanulmányi és erkölcsi fejlődéséért, jogait és kötelességeit a Nemzeti köznevelésről szóló törvény (2011. CXCV.) tartalmazza, de kötelezőek rá nézve is a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végrehajtási rendeletei, az intézmény pedagógiai programja és belső szabályzatai.
- Osztálytanítóként osztályában lehetőleg minden tantárgyat ő tanít.
- Törvény adta jogánál fogva a tanításhoz maga választhatja meg a felhasználni kívánt taneszközöket és módszereket. Választásánál azonban tekintettel kell lennie arra, hogy munkájával a tantestület által

kialakított pedagógiai koncepciót szolgálja, ennek érdekében konzultál a szakmai munkaközösség vezetőjével is.

- Minden év február 10-éig elkészíti a következő tanévre vonatkozóan a szükséges tankönyvek és segédletek megrendeléséhez szükséges listát, és átadja az igazgatónak vagy a tagintézmény/vezetőnek.

- A félévi és az év végi zárás előtti utolsó témazáró, illetve iskolai dolgozatot legkésőbb egy héttel a jegyek, illetve az értékelés lezárása előtt megírtatja.

- Tanóráira és tanórán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, nagy gondot fordít a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő fejlesztő foglalkoztatásra, a rendelkezésre álló optimális kihasználásra.

- Tanórai munkáját a gyerekek adottságainak, haladási tempójának megfelelően differenciáltan szervezi. A lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervez, egyéni segítségnyújtással biztosítja továbbhaladásukat. Szükség esetén időben szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez annak érdekében, hogy minden tanuló képességeinek megfelelő intézményben folytathassa tanulmányait. Gondot fordít a tehetséges tanulók megfelelő foglalkoztatására is, amit a tanórai differenciáláson kívül szakkörökbe való javaslat, tanulmányi versenyekre való felkészítés formájában is megtehet.

- Gondoskodik arról, hogy minden tanuló - ha különböző ütemben is - megszerezze a meghatározott alapkészségeket, a képességeinek megfelelő ismereteket.

- A gyerekek tanulmányi fejlődését egyéni foglalkoztatással, sokoldalú szemléltetéssel szolgálja. Maga gondoskodik az általa használt szemléltető és technikai eszközök helyes tárolásáról, épségének megőrzéséről.

- Rendszeresen ellenőrzi és értékeli a gyermekek tanulmányi munkáját úgy, hogy az értékelés az életkori sajátosságoknak megfelelő, motiváló hatású legyen. Az értékelésben törekszik az írásbeli és a szóbeli formák egyensúlyának megtartására.

- Az iskolavezetés megbízása alapján elláthat különböző feladatokat (osztályfőnök, szakmai munkaközösség vezetője, diákönkormányzat vezetője) és felelősi tevékenységeket (pl. pályaválasztási felelős, ifjúsággyakozó, tankönyvfelelős, szabadidő-szervező stb.)

- A kötelező írásbeli feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal együtt értékeli. Az írásgyakorlatot és a matematikai feladatokat a következő órára kijavítja.

- Tanításában kiemelten kezeli a szóbeli és írásbeli kommunikatív képességek fejlesztését.

- A tanulók személyiségfejlesztését a tanítás-tanulás folyamatában tervszerűen végzi. Feladata a gyermekek minél alaposabb megismerése, amit a tanulók folyamatos megfigyelésével, változatos közös tevékenységek szervezésében, családlátogatások és különböző vizsgálatok segítségével érhet el.

- Fokozatosan szoktatja tanulóit az iskolai élet szabályainak betartására, megismerteti velük az iskola-házirendjét.

- Biztosítja tanulói számára, hogy nyugodt légkörben, türelmes, elfogadó környezetben fejlődjenek.
- A tanítónak meghatározó szerepe van a gyermekek tanulásához való viszonyának kialakításában, feladata a tanulás megszerettetése, a szellemi erőfeszítésekben rejlő örömforrások felfedeztetése, a gyerekek spontán érdeklődésének fenntartása, fejlesztése.
- Felelős azért, hogy a gyerekek a tanulmányi foglalkozások szüneteiben egészséges körülmények között kikapcsolódhassanak, játszassanak, megfelelő időt töltsenek szabad levegőn való mozgással is.
- A tanórán kívüli szabadidős foglalkozásokat szervez a tanulók életkora és igényi szerint.
- A tanítási órákon és tanórákon kívüli foglalkozásokon különös gondot fordít a tanulók együttműködési készségének, önállóságának és öntevékenységének kialakítására.
- A közös iskolai tevékenység minden mozzanatában gyakoroltatja a kulturált emberi viselkedés szabályait.
- Tisztelettel a gyermekek emberi méltóságát; a másik ember tiszteletét megköveteli a tanulóktól is, de közben tiszteletben tartja azon emberi méltóságát.
- Gondoskodik a szociális segítségre szoruló, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerekek segítéséről: ha szükségesnek látja, hatósági intézkedést is kezdeményez (segélyezés, étkezési és tanszerlátás, gyámügyi intézkedés).
- Együttműködik az iskolában dolgozó gyermekvédelmi felelőssel.
- Munkakörében ellátja az osztály tanulóival kapcsolatos adminisztrációs munkát: vezeti az osztálynaplót, a tanulók törzslapját, az értesítőt; az osztályra vonatkozóan adatokat szolgáltat a statisztika elkészítéséhez. Vezeti a tanulók tájékoztató füzetét.
- Szoros kapcsolatot tart fenn a szülőkkel.
- A munkatervben meghatározott időközönként szülői értekezletet tart.
- Az arra vállalkozó szülőket bevonja a tanulmányi munka és a szabadidős foglalkozások, kirándulások, táborozások megszervezésébe.
- A szülőket tájékoztatja az iskola pedagógiai programjáról, házirendjéről, az iskolai értékelési rendszerről.
- A tanító –mint a nevelőtestület tagja- részt vesz a nevelőtestület döntéseinek meghozatalában, kötelességgel az értekezleteken, közös iskolai rendezvényeken való részvétel.
- Az iskolai ünnepélyeken méltó megtartásához osztálya megfelelő felkészítésével –a gyerekek életkorától függően műsorok betanításával- járul hozzá.
- Kötelessége az iskolai munkatervben rá osztott feladatok végrehajtása, ügyeletesi teendők ellátása.
- Naponta 15 perccel az első tanítási órája megkezdése előtt köteles munkahelyén megjelenni.
- Hiányzása esetén a lehető legrövidebb időn belül értesíti a munkáltatóját, és a tanítási anyag, valamint a taneszközök átadásával hozzájárul a helyettesítés szakszerűségéhez.

- Kapcsolatot tart az óvodával és a felső tagozaton tanító nevelőkkel.
- Szakmai munkaközösségében aktívan részt vesz a szervezett önképzésben, az iskola által biztosított továbbképzési lehetőségeket kihasználja (könyvtárhasználat, tanfolyamok).
- Munkaközösségével együtt alkotó munkát vállal az iskola pedagógiai programjának kialakításában. Mindennapi munkáját az iskola általános céljai alapján tervezi, és ezek szolgálatában szervezi.
- Munkáját úgy végzi, hogy ezzel is öregbítse az iskola jó hírét.

4.2.3. A szaktanár

- A pedagógus felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzi munkáját. Munkaköri kötelességeit a Nemzeti köznevelésről szóló törvény (2011. CXCV.), az iskola szervezeti és működési szabályzata, pedagógiai programja és munkaterve tartalmazza.
- Nevelő-oktató munkáját a nevelőtestület által kialakított egységes elvek alapján, a módszerek és a taneszközök szabad megválasztásával tervszerűen végzi. Megismeri a szaktárgyában rendelkezésre álló programokat és tankönyveket, és ezek közül az iskola pedagógiai koncepciója alapján, a tanulók adottságaihoz igazítva választja ki a legmegfelelőbbet.
- Év elején a következményeket és az előző évi mérések eredményét figyelembe vevő, a képességek fejlesztését célzó tanmenetet készít, amelyet minden év szeptember 20-áig átad a munkaközösség vezetőjének.
- Tanítási óráira és a tanórán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, azokat szakszerűen és pontosan megtartja.
- Óráin gondot fordít a tanulók differenciált foglalkoztatására, egyéni fejlesztésüket optimális szintű feladatokkal szolgálja.
- Rendszeresen ellenőrzi és értékeli a tanulók teljesítményeit, eközben gondot fordít arra, hogy az írásbeli és szóbeli számonkérés egyensúlyban legyen.
- Az írásbeli dolgozatokat, felmérő feladatlapokat legkésőbb 1 héten, a témazáró feladatlapokat legkésőbb 2 héten belül kijavítja. A témazáró időpontját a tanulókkal előre közli, ennek segítségével tanár társaival együtt biztosítja, hogy ugyanabban az osztályban egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot ne írjanak.
- A kötelező írásbeli házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja, és velük együtt értékeli.
- Az iskolavezetés jóváhagyásával a hátrányos helyzetű, lassúbb tempóban haladó gyerekek számára felzárkóztató foglalkozásokat szervezhet.

- A szaktárgyában kimagasló teljesítményt és kreativitást mutató tanulókat az iskola lehetőségeinek kihasználásával hozzásegíti tehetségük kibontakoztatásához (helyi szakkör, tanulmányi versenyre való felkészítés, központi tehetséggondozó szakkör).
- Óráin optimálisan felhasználja az iskolában rendelkezésre álló szemléltető eszközöket.
- Gondoskodik a szaktárgyához tartozó szertári anyag megfelelő tárolásáról, megőrzéséről, a szertár rendjéről, és öntevékenyen részt vállal a szemléltető eszköz-állomány fejlesztésében.
- Az iskola pedagógiai programjában meghatározott –szaktárgyával kapcsolatos- szabadidős programok, versenyek megszervezésében aktív szerepet vállal.
- Az iskolavezetés megbízása alapján elláthat különböző feladatokat (osztályfőnök, szakmai munkaközösség vezetője, diákönkormányzat vezetője) és felelősi tevékenységet (pl. pályaválasztási felelős, ifjúságvédelmi, tankönyvfelelős, stb.).
- Szükség szerint –az iskolavezetés utasítására- helyettesítést végez.
- Elvégzi a pedagógus beosztásával kapcsolatos adminisztrációs munkát: pontosan vezeti az osztálynaplót, a tanulók érdemjegyeit folyamatosan beírja vagy beíratja a tájékoztató füzetbe, megírja a javító- és az osztályozóvizsga jegyzőkönyveit.
- Igény esetén részt vesz az iskola szülői értekezletein, fogadó óráin.
- A szülőkkel való találkozási alkalmakkor tájékoztat a tantárgyi követelményekről, a tanulók előmeneteléről, megbeszéli velük a gyermekek fejlődésében felmerülő problémákat.
- A szaktanár, mint a nevelőtestület tagja köteles részt venni a testületi értekezleteken, megbeszéléseken; joga van véleményével a közös döntésekhez hozzájárulni.
- Jelen kell lennie minden iskolai szintű rendezvényen, ünnepségen.
- A szaktanár kötelessége szakmai és pedagógiai tudásának állandó gyarapítása, a szaktárgya körében tartozó új tudományos eredmények megismerése és a szakmódszertani fejlesztések körében való tájékozódás.
- Minden év február 10-éig elkészíti a következő tanévre vonatkozóan a szükséges tankönyvek és segédletek megrendeléséhez szükséges listát, és átadja a munkaközösség-vezetőnek.
- Meghatározza és közli a szülőkkel a szaktárgyában használatos írószer és egyéb taneszköz szükségletet.
- Tapasztalatai alapján javaslatot tesz a rászoruló tanulók tanszersegélyben való részesítésére.
- Munkájának megkezdése előtt 15 perccel köteles megjelenni az iskolában, illetőleg a foglalkozás helyén, ettől a bejáró dolgozók esetében is csak igazgatói engedéllyel lehet eltérni.
- Hiányzása esetén a lehető legrövidebb időn belül értesíti az igazgatóhelyettest, és a tanítási anyag, valamint a taneszközök átadásával hozzájárul a helyettesítés szakszerűségéhez.

- Aktívan részt vesz szakmai munkaközösségek foglalkozásain, ahol megosztja kollégáival önképzésben szerzett ismereteit, egyeztet velük a szaktárgyi értékelés helyi elveit. Részt vesz a helyi tantervek kidolgozásában, a munkaközösség-vezető felkérésére továbbképzési célú előadásokat, bemutató tanításokat tart.
- A szaktárgya tanításával egy időben minden pedagógus kötelessége a tanulók személyiségének a nevelőtestülettel közösen kialakított pedagógiai koncepció mentén való fejlesztése, a pedagógiai programban rögzített iskolai értékrend következetes képviselése.
- Figyelemmel kíséri a tanulók egyéni fejlődését, ennek előmozdítása érdekében együttműködik az osztályfőnökkel és a vele egy osztályban tanító kollégákkal.
- Munkáját úgy végzi, hogy ezzel is öregbítse az iskola jó hírét.

4.3. Az iskola tanulóinak jogkörei

4.3.1 Tanulói jogok

- Érdeklődésüknek megfelelő foglalkozások közül választhatnak.
- Használhatják az iskola létesítményeit, rendelkezésre álló eszközeit, a szabályzatnak megfelelően.
- Joguk van a biztonságban és egészséges környezetben történő neveléshez és oktatáshoz, és a rendszeres egészségügyi felügyelethez és ellátáshoz.
- Védelmet kell kapniuk a fizikai és lelki erőszakkal szemben.
- Problémáikkal megkereshetik a szaktanárt, az osztályfőnököt, az igazgatóhelyettest, az igazgatót, a Diákönkormányzatot.
- Sérelem esetén a diákönkormányzathoz fordulhatnak érdekképviselőért, illetve a jogszabályoknak megfelelően kérhetjük a sérelem orvoslását.
- Senki nem vethető alá testi fenyegetésnek.
- Az 1-8 osztályokban a napközis ellátásra jelentkezhettek.
- Részt vehetnek az iskolai és az iskolán kívüli sport-és kulturális rendezvényeken tanítási idő alatt is, ha erre az osztályfőnök/szaktanártól engedélyt kapnak.
- Részt vehetnek az iskolai közéletben, a diákságot érintő döntések meghozatalában, a jogszabályokban meghatározott esetekben.
- Joguk van megismerni az iskola alábbi dokumentumainak rájuk vonatkozó előírásait:
 - Szervezeti és működési szabályzat,
 - Pedagógiai program,
 - Éves munkaterv.
- Választók és választhatók 3. osztálytól kezdve a Diákönkormányzatba.

- Kérhetik, hogy egy napon kettőnél több témazárót ne írassanak velük. A témazárók időpontját 3 tanítási nappal előre tudhatják. Joguk van dolgozataikat egy héten belül (heti 1-2 órás tantárgyesetén 3 szakórán belül) értékelve visszakapni.
- Az emberi méltóság tiszteletben tartásával javaslatot tehetnek és véleményt nyilváníthatnak minden, az iskola életével, vagy személyével összefüggő kérdéssel kapcsolatban, valamint e körben kérdést intézhetnek az iskola vezetéséhez és tanáraihoz; ezekre joguk van 30 napon belül választ kapni.
- Tájékoztatást kapnak szaktanárainktól, osztályfőnököinktől, tanulmányi előmenetelünkről, munkájuk értékeléséről, az osztálynaplóba bekerülő érdemjegyekről, bejegyzésekről.
- Lehetővé kell tenni számukra, hogy birtokába juthassanak a jogaik gyakorlásához szükséges ismereteknek, valamint megismerhessék a jogorvoslás lehetőségeit.
- Szükség esetén kérhessék érdekeik képviselőjét, jogorvoslattal élhessenek.
- Vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelően -hit és vallásoktatásban részesüljenek.
- Részt vehessenek tanulmányi versenyeken.
- Az iskolai könyvtár könyvállományát olvasás és kölcsönzés céljára igénybe vehessék.
- Az iskolai sportpályákat és sportfelszereléseket a tanárok felügyeletével használhatják.

4.3.2. A diákközösség jogai

A tanulók nagyobb közösségének véleményét az igazgató mindig elfogadja és javaslatait a nevelőtestületi értekezleten tárgyalás tárgyává teszi. A tanulók nagyobb közösségének számát a tanulólétszám 25%-a.

A tanulók nagyobb közösségét közvetlenül érintő döntések meghozatala előtt az igazgató kikéri a Diákönkormányzat véleményét, javaslatát, lehetővé teszi az ilyen témájú tantestületi értekezleteken az elnök, a helyettes és a szabadidő-felelős részvételét.

Közösségileg gyakorolható tanulói jogok;

- diákkörök szervezését kezdeményezhetik minden tanév szeptember 15-éig, amennyiben ezt a tanulók nagyobb közössége igényli;
- iskolai programok szervezése, rendezése;
- diákmédia (újság, rádió működtetése);
- diákok érdekképvisellete;
- véleményezési jog az iskola szervezeti és működési szabályzata törvényben meghatározott részeinek, és a házirend elfogadásakor;
- véleményezési jog a diákok nagyobb közösségeit érintő döntések meghozatalánál;

- döntési jog egy tanítás nélküli munkanap programjáról.

5. Iskolaszervezet

Az iskola intézményegysége és tagintézménye minden tanévben egy-egy osztályt indít.

Az óvoda és a körjegyzőség jelzései alapján megállapítható, hogy a gyermeklétszám folyamatosan ingadozik, változik, de ez –feltételezhetően- nem fogja veszélyeztetni:

- a nyolc évfolyamos oktatást,
- az évfolyamonkénti legalább egy osztály indítását (Városlődön és Kislődön),
- a nemzetiségi oktatás optimális körülményeit,
- a felzárkóztató foglalkozások és szakkörök szervezését.

Jelenleg minden osztály saját osztályteremmel rendelkezik, csak csoportbontáskor kell másik osztály tantermét vagy a szaktantermeket igénybe venniük.

6. Környezetnevelési program

6.1 A program törvényi alapjai:

A környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól), amelyben célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazzák meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a *Nemzeti Környezetvédelmi Programot* (illetve annak részeként a Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogramot) említi.

A természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemtől, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

A 2000. évi *hulladékgazdálkodásról* szóló XLIII. törvény 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

Egészségügyi jogszabályok:

A Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram (1996) 9.5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével. A környezetegészség kultúrája az életvitel részeként a hétköznapi tudás és szokásrendszer egyik fontos eleme, minden embert érintő kulturális tényező. E kultúra az emberek életviteli szokásaiban, életmódjukban, értékrendjükben tükröződik. Kialakulása a családi szocializációban kezdődik, később az intézményes nevelés, oktatás és az iskolarendszeren kívüli hatások együttesen formálják.

Közoktatási jogszabályok:

A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést. Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése.

6.2. Általános alapelvek, célok a környezeti nevelésben

- Legfontosabb alapelv, hogy a környezet is és a nevelés is minden egyes embert érint.
- A környezet alatt komplex módon a természeti, mesterséges (alkotott) és társadalmi környezetet értjük.

- A környezeti nevelés célja, értelmezése — a tudatformálás – a társadalmi környezet olyan javítása, amely nélkül nem képzelhető el a másik kettőben érdemi változás, nem létezhet fenntartható élet.
- A környezeti nevelés ugyanúgy kiterjed a természet rendszerszemléletű és a fenntarthatóság szempontjait is magában foglaló tanulmányozására, mint az emberi együttélés, illetve az ember – természet kapcsolat bemutatására, értelmezésére, amely kapcsolat nem a természet feletti uralmat jelenti, hanem a felelősséget világunk épségének, szépségének megőrzéséért.
- A környezeti nevelés általánosan elterjedt mai értelmezésében ötvöződik az ökológia és humán-ökológia, hiszen csak az ember biológiai és társas – társadalmi természetének sajátosságaira építve formálható az értékrend és az erkölcs, alakíthatók az életviteli értékek.

6.3. Értékek és megjelenésük

A környezeti nevelésben a következőket tekinthetjük értékeknek, illetve elrendelő céloknak:

- Képesség arra, hogy felismerjék a gyerekek az élet gazdagságát, csoda-voltát, a testi, szellemi, lelki élet harmóniáját. A környezet feletti uralom helyett annak megértését, kímélését.
- Olyan kulturáltsági fok és tudatállapot elérése, amelyben az ember ismeri a világ és önmaga eredetére vonatkozó elképzeléseket, és azokban a maga meggyőződése szerint hisz.
- A mindennapos életvitel során a természet törvényeivel harmonizáló magatartásformák kialakítása és alkalmazása.
- Törekvés a mérsékletes és önkorlátozó fogyasztásra, a jövő nemzedékek lehetőségeihez való jogának csorbíthatatlanul hagyására. A pazarló és erőforrásokat kimerítő életvitel okozta környezetkárosítás gyógyítása helyett a károkozás megelőzésének a hangsúlyozása.
- A környezeti nevelés az oktatás megújulásának egyik hatékony eszköze a tananyag tartalmi fejlesztése, a hatékony tanulási – tanítási módszerek révén (projekt módszer, természetjáró szakkör, erdei iskola stb.).
- A környezeti nevelés minden pedagógus és tantárgy feladata (hiszen minden ugyanarról a világról szól!), de a témákba, tantárgyakba, műveltségi területekbe foglalt környezeti elemeket egésszé kell építeni.

6.4. Feladataink a hagyományápolás, nemzetiségi értékünk ápolása terén

A hagyomány egy adott közösség tudásának, tapasztalatainak összegzése, a közösség fennmaradását szolgálja. Az ily módon összegzett közösségi tudás a közösség magatartásformáinak lassabban vagy gyorsabban változó rendszerén belül működik.

E formák nem öröklés útján jutnak el egyik nemzedéktől a másikig, hanem az eltanulás (nyelv, megfigyelés, mozgásformák leutánzása), elsajátítás folyamatában válnak a közösség tagjainak birtokává, szervezik ezek viselkedését, tevékenységét.

- Fontos feladatunk, hogy a pozitív vagy kedves, természettel és egymással való együttélés, együttműködés során kialakult és csiszolódott hagyományaink ne tűnjenek el.
- A családi és az iskolai hagyományok beépítése a gyermeki személyiségbe.
- Törekszünk arra, hogy a természetismeret hagyományai párosuljanak a környezetvédelem, a nemzeti kulturális örökség természeti, műemléki és műtárgyakban fennmaradt értékeinek megismertetésével, a védelmükkel kapcsolatos tudnivalók oktatásával, a szeretetükre, védelmükre való neveléssel.
- Programunkban a nevelés fő fázisa továbbra is család és az iskola. A család és iskola közös megbeszélései tanár-szülő, a nyílt napok, a családlátogatások, a közös együttlétek hagyományos ünnepeinken és rendezvényeinken fokozzák a nevelés határfokát.
- Falunk hagyományainak megismerése, lehetőség szerinti felelevenítése évente.
- Törekszünk arra, hogy természet- és környezetvédelmi napjaink a természetvédő minden napjaink közül ünnepként emelkedjenek ki.

6.5. Feladataink az életkori sajátosságok figyelembe vételével

Alapelveink között szerepel, hogy a környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat.

Az egyes életkoroknak (kisebb-nagyobb mértékben) eltérőek a sajátosságaik, s ehhez értelemszerűen kell viszonyulnunk a környezeti nevelés során.

- Kisiskolás korban őrizni kell még a játék és a mese fontosságát, az utánzason és a személyes tapasztalaton alapuló élményszerű megismerést, átélést:
 - órák a természetben,
 - kézműves foglalkozások természetes anyagokkal,
 - közös tevékenységek szervezése.
- A kiskamaszok esetében szorgalmazzuk a gyűjtéssel, gyűjtemény-készítéssel, a versenyjellegű tevékenykedtetéssel kapcsolatos iskolai és házi feladatokat, versenyeket. Mindezek a tevékenységformák a gyermek személyiségének ismertetésén és személyre szabottan formálódnak.

6.6. Feladataink az életmódneveléssel kapcsolatosan

A helyes életmódra nevelés legfontosabb szintre a család, a háztartás. Ezért meghatározóak azok a viselkedési minták, viszonyulási módok, amelyeket a gyermek otthon, a szüleitől les el.

A családban szerzett benyomások sokkal előbb hatnak, mintsem a gyermek az intézményes nevelés hatókörébe kerülne, s így megalapozzák — vagy esetleg éppenséggel megkérdőjelezzik — az óvodában vagy az iskolában szerzett idevonatkozó ismeretek érvényességét.

- Legfontosabb feladatunk továbbra is, hogy partnerkapcsolataink sorában tovább erősítsük az intézmény és a család kapcsolatát, valamint
- a megfelelő szokások kialakítását.

6.7. Feladataink az iskolai tanórákon a különböző tantárgyakhoz kötődően és a tantárgyközi kapcsolatokban

Szorgalmaznunk kell, hogy minden pedagógus tekintse feladatának a környezeti nevelést. Azt a szemléletet valljuk, hogy a környezeti nevelés csak részben természettudomány, emellett — és elsősorban — látás- és gondolkodásmód, ezért a humán tantárgyaknak ugyanúgy alapvető feladata.

Alsó és felső tagozaton egyaránt szorgalmazzuk a tantárgyközi tanítási-tanulási formák (projekt-módszer, témanap, témahét) elterjedését.

Módszertani alkalmazások során azokat tekintjük hatékonyak és eredményesnek, amelyek:

- csökkenti az ismeretközpontúságot,
- a személyiséget jobban fejlesztik,
- probléma-központúak,
- a tevékenységre és együttműködésre alapozott tanulási formákon alapulnak.

6.8. Feladataink a tanórán kívüli nevelés terén

- Minél több természetben végezhető tevékenységet szervezünk (természetjáró szakkör, erdei iskola, kirándulások).
- Olyan alkalmakat szervezünk, ahol a környezeti nevelés élményt adó, személyes, érzelmi kötődést kialakító tevékenysége kerül előtérbe.
- Folyamatosan javítjuk az iskola környezeti-egészségügyi – higiéniai, mentálhigiéniai helyzetét.

6.9. Együttműködés más nevelési területekkel, szervezetekkel

- a.) Egészségnevelési (iskola egészségügy, felvilágosító programok) szervek,
- b.) önkormányzatok
- c.) helyi társadalom, civil szervezetek.

6.10. A környezeti nevelés helyi eszközrendszere:

- szakkörök,
- kirándulás,
- táborozás,
- erdei iskola,
- környezetet rendező, szépítő alkalmak,
- ünnepeink,
- szokások (napirend, házirend).

6.11. Ökoiskolai program

Iskolánk városlódi intézményegysége 2012-ben elnyerte az *ökoiskola* címet. Ennek keretében az iskola nevelőtestület arra törekszik, hogy több környezeti szempontot figyelembe vegyenek, betartsanak és betartassanak. Ezért 2012 szeptemberétől iskolánkban ökocsoport alakul, amely ökoiskolai munkaterv alapján látja el feladatait.